Posamezne številke: Navadne Din 1·—, ob nedeljah Din 1·50.

„TABOR" izhaja vsak dan, razven nedelje in praznikov, ob 18. uri z datumom naslednjega dne ter stane mesečno po pošti D 12·50, za inozemstvo D 20·50, dostavljen na dom D 14·—, za inserate se

Naroča se pri MARIBOR,

Poštnina plačana v gotovini.

TABOR

Posamezne številke: Navadne Din 1·—, ob nedeljah Din 1·50.

UREDNIŠTVO se nahaja v Mariboru, Jurčičeva ul. št. 4, I. nadstropje. Telefon interurb. št. 279. UPRAVA se nahaja v Jurčičevi ulici št. 4, pritličje, desno. Telefon št. 24. — SHS poštnočekovni račun štev. 11.787.

Na naročila brez denarja se ne ozira. — Rokopisi se ne vračajo.

Leto: IV. Maribor, nedelja 29. aprila 1923. Številka: 97

Mandat g. Lj. Davidovića.

Maribor, 28. aprila.

Sinoči so prispele iz Beograda nove vesti o razvoju vladne krize. Te vesti so vedele povedati, da je bil včeraj ob 11. uri sprejet v avdijenco pri kralju predsednik demokratskega kluba g. Ljuba Davidović. Izvedel je tam najprej nepričakovano novico, da je g. Pašić že v četrtek zvečer končno odgovoril kroni, da ne more sestaviti koalicijske vlade, češ da ne more spraviti v sklad svojega programa in predloženih pogojev demokratskega kluba. Vsled tega da vztraja pri svojem sklepu od torka zvečer, da vrača mandat za sestavo vlade. Kralj je Pašićevo poročilo mirno vzel na znanje in nato v včerajšnji avdijenci poveril mandat za sestavo koalicijskega poslovnega in volilnega kabineta g. Ljubi Davidoviću. G. Davidović je mandat sprejel in takoj obvestil o tem demokratski klub. Vest je vzbudila v demokratskem klubu občutek zadoščenja, v kuloarjih skupščine pa veliko senzacijo.

Mandat g. Davidovića se glasi — kakor že rečeno — za poslovno in volilno vlado z nalogo, da donese v skupščini sledeče nujne zakone: 1. uradniški, 2. invalidski, 3. agrarni, 4. zakon o ustrojstvu vojske, 5. zakon o potih — z dodatkom, da skupščina vzame v pretres tudi drnge zakone, če bi to pokazala ali zahtevala državna potreba. Mandat g. Davidovića ni omejen na kakšno gotovo dobo. G. Davidović je takoj pričel konference s Pašićem in drugimi odličnimi političnimi osebnostmi.

Tako se glase sinočnja poročila. Ne bomo tu raziskovali možnosti, ali se more g. Davidoviću posrečiti, da sestavi koalicijsko vlado. Saj je skoro na dlani, da je, če radikalci vztrajajo na svojem odpornem stališču, kombinacija z njimi nemogoča, zlasti še s popolnoma naravnega vidika, da se bo ponos radikalcev protivil temu, da bi bil šef nove vlade član demokratske stranke, ki ima po volilnem izidu mnogo manj mandatov nego radikalna. Računati je torej v naprej z dejstvom, da se Davidovićeva akcija ne posreči in da bo moral vrniti kroni poverjeni mu mandat.

A nekaj drugega pomeni ta korak krone. V političnih krogih beograjskih vlada mnenje, da je podelitev mandata g. Davidoviću predvsem manifestacija krone za njeno neomajno stališče, da radikalci ne dobe svoje homogene vlade. Kdor je videl, kako je Pašić zadnje dneve igral naravnost perfidno spletkarsko igro, da bi izsilil od krone mandat za homogeno radikalno vlado, mora videti tudi v koraku krone odločno voljo, da radikalskim intrigam proti nacijonalni koaliciji napravi konec.

Poverilo mandata g. Davidoviću je zadnji udarec, ki ima namen zrušiti radikalske iluzije v samoradikalni vladi. Kaže obenem, da je kralj trdne volje priznati edinole takšno vlado, ki daje jamstvo za državno in narodno edinstvo. Saj še ni dolgo, kar je v nagovoru na vojaštvo to edinstvo in njega obrambo z vso odločnostjo povdaril. Priznanje kralja demokratski stranki pomeni obenem njegov credo za jugoslovensko narodno idejo, katere edina dosledna zaščitnica je bila vedno demokratska stranka.

Značilno je pri vsem tudi to, da je kralj z zadovoljstvom vzel na znanje izjavo g. Davidovića, da so izključena pogajanja s separatisti kakoršnekoli barve.

Zdi se, da je to zadnji poskus kralja, da omogoči koalicijo nacijonalnih elementov in da je za slučaj verjetnega neuspeha g. Davidovića odločen poklicati na čelo državne uprave uradniško vlado. Vesti o vojaški vladi z vojvodo Stepanovićem na čelu so manj verjetne.

Eno pa je gotovo: krize mora biti konec čimprej. Razmere, zlasti položaj našega uradništva, to nujno zahtevajo. In upamo, da bo g. Davidović rešitev krize pospešil.

Ljuba Davidović vodi pregovore z radikalci in zemljoradniki.

Radikalci proti koaliciji z demokrati. — Pred uradniško vlado?

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Ljuba Davidović, kateremu je bil poverjen mandat za sestavo vlade, je včeraj popoldne takoj začel s pogajanji. Poslal je pismena obvestila Pašiću in Joci Jovanoviću, v katerih jima sporoča, da mu je bil poverjen mandat za sestavo vlade in da smatra za svojo dolžnost, da stopi žnjima v pogajanja v svrho uresničenja poverjene mu naloge. Pozneje se je sam podal k Pašiću, ter se ž njim razgovarjal glede sporazuma in sestave koalicije ter določitve delovnega programa. Pašić mu je odgovoril, da se mora najprej posvetovati z radikalnim klubom o situaciji, ki je nastala po vrnitvi mandata in da bo še le potem dal definitiven odgovor. Ob 17. uri je Ljuba Davidović posetil Joco Jovanovića, ki pa ni bil doma, radi česar je bil razgovor z zemljoradniki odgoden na danes. Oficijelni razgovori se bodo pričeli še le tekom današnjega dne. Radikalni in opozicionalni krogi so mnenja, da Davidović ne bo mogel sestaviti koalicije, četudi ni določen nikak rok in je njegov mandat neomejen ter ni vezan na nobeno politično skupino.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) Včeraj popoldne ob pol 17. uri se je vršila seja radikalnega kluba. Na seji je Pašić referiral o položaju ter sporočil, da je vrnil mandat za sestavo vlade, ker so bili pogoji demokratskega kluba nesprejemljivi. Demokratje se pri pogajanjih ne ozirajo na parlamentarno moč strank, temveč postopajo tako, kakor da bi bili številčno enaki z radikalci in kakor da so radikalci pri volitvah ilegalnim potom reducirali demokratske mandate. — Nato je Pašić prečital zahteve demokratskega kluba ter povdarjal, da demokrati s tem prejudicirajo kroni glede določitve oseb in časa novih volitev. Če bi prišlo do poslovno-volilne vlade, bi demokratje lahko vsak čas povzročili težkoče in razpisali volitve. V tem slučaju bi radikalci morali iti ž njimi, ne glede na to, če bi bilo to za radikalno stranko povoljno in če bi se s tem strinjala krona. S klauzulo, da je poslovna vlada obenem tudi volilna vlada, bi postali demokrati neomejen gospodar položaja. — Zaradi tega je bilo popolnoma logično, da je vrnil mandat za sestavo vlade, ker niti ni mogel drugače postopati. Radikalni klub je odobril Pašićevo stališče. Govorilo je na to še osem govornikov, ki so se vsi strinjali s Pašićem povdarjajoč, da je koalicija z demokrati za stranko škodljiva, kakor se je izkazalo že v prejšnjem parlamentu. Taka koalicija bi pomenila zmago demokratske stranke in bi pri zadnjih volitvah dosežene uspehe radikalcev znatno zmanjšala. Položaj se mora razčistiti v smislu volje naroda. Radikalna stranka mora brez strahu stopiti pred narod in pred parlament. Seja se danes nadaljuje. Doslej ni bil sprejet nikak sklep ali resolucija.

Beograd, 28. aprila. (Izv.) V krogih hrvatske opozicije se je včeraj mnogo razpravljalo o možnosti uradniškega kabineta. Imenovale so se že celo osebe, ki bi prihajale v poštev. Vlada naj bi bila sestavljena iz osebnosti in politikov, ki stoje popolnoma izven parlamenta in ki politično niso kompromitirani. Predsedstvo vlade naj bi se poverilo vojvodi Stjepanu Stepanoviću ali pa generalu Krsti Smiljaniću. Vovoda Stjepanović živi popolnoma izven političnega življenja na svojem posestvu v Čačaku. V vlado bi naj vstopilo tudi več Slovencev in Hrvatov, ki so popolnoma izven političnega življenja. Poleg tega pa se je mnogo razpravljalo o koaliciji med demokrati in zemljoradniki. Koalicija bi stopila pred parlament z najnujnejšimi zakoni, kakor uradniški, invalidni in agrarni zakon ter proračun. Taka vlada bi imela vsekakor uspeh, ker bi nobena politična skupina ne mogla nastopiti proti izvedbi teh zakonov. Radikalci sicer ne računajo mnogo na tako koalicijo, vendar pa jih skrbi, da bi demokratje šli preko njih.

Nemška reparacijska ponudba.

Pogoji Francije za razpravo o ponudbi.

Berlin, 24. aprila. Službeni list poroča, da so predpogajanja o nemški reparacijski ponudbi na zavezniške države tako daleč uspela, da se bo jutri vlada bavila z noto. Pred torkom pa ni pričakovati, da bi bila ponudba izročena zaveznikom.

Berlin, 28. aprila. (Izv.) K poročilom francoskih listov, da smatra Francija za predpogoj za pogajanja glede rešitve reparacijskega vprašanja opustitev vsakega aktivnega upora v Porurhrju, dostavlja »Sozialdemokratischer Parlamentsdienst», da je to nemogoče, dokler pogajanja ne pokažejo pozitivnih uspehov, ali vsaj prepričanje, da ne bodo končala brezuspešno.

Pariz, 28. aprila. (Izv.) »Temps« je pooblaščen k objavi, da francoska vlada ne bo vzela v pretres nobenega nemškega predloga, dokler ne preneha v Porurhrju aktivni in pasivni odpor Nemcev.

London, 28. aprila. (Izv.) Glasom poročila »Machester Quardiana« je nemška vlada potom svojega poslanika zahtevala nekatera pojasnila o posameznih točkah Curzonovega govora.

—□—

Dr. Seipel v Celovcu.

Dunaj, 27. aprila. Zvezni kancelar dr. Seipel je nocoj odpotoval v Celovec v svrho razgovorov s celovško deželno vlado zlasti glede italijansko-koroških mejnih vprašanj.

Spopadi med nacijonalisti in komunisti na Bavarskem.

München, 27. aprila. Sinoči je prišlo med komunisti in nacijonalisti do spopadov. Padli so tudi streli in so bile štiri osebe težko ranjene. Policija je bojevnike razgnala.

BORZA.

Curih, 28. aprila. (Izv.) Sklep. Pariz 36.50, Beograd 5.605, London 25.53, Berlin 0.0186, Praga 16.38, Milan 25.10, Newyork 551.—, Dunaj 0.0077, žig. krone 0.007725, Budimpešta 0.0975, Varšava 0.0118, Sofija 4.10.

Zagreb, devize: Dunaj 0.1375, Berlin 0.3275—0.3375, Budimpešta 1.76—1.82, Milan 480—482, London 450—452.50, Newyork ček 96.75—97.25, Pariz 657.50—660, Praga 290291, Švica 1767.50—1775, valute: dolar 95—95.75, aK 0.1365—0.1372, madžarske 1.70—1.75, češke 283—285, lire 475—477, leji 40—43, franki 655, napoleoni 350—360.

Trst, 27. aprila, devize: Beograd 20.70—21.10. Pariz 137—137.50, London 94.10—94.30, Newyork 20.2250—20.3250, Curih 368—371, Berlin 0.068—0.0725, Bukarešta 9.50—10, Praga 60—60.40, Budimpešta 0.40—0.45, Dunaj 0.0275—0.03, valute: aK 0.0280—0.0310, dinarji 21—21.50, dolarji 20.175—20.275.

—□—

Jurjev dan.

Džurdžev danak,
hajdučki sastanak...
Srbska narodna.

Jurjev dan ali Jurjevo slave skoro vsi narodi kot tisti dan, ko preneha vlada ledene zime in vstane nad zelenečimi in cvetočimi daljami vesela in topla pomlad. Običaj proslavljanja Jurjevega dne datira gotovo že iz davnih starih poganskih časov, oprijela pa se ga je kakor mnogih drugih tudi cerkev in ni le slučaj, da je v ta pomladni čas postavila godovanje sv. Jurija, ki je kakor tudi po svoji legendarnosti simbol zmage in osvobojenja. Jurjevo se slavi pri nas na različne načine. Cerkev prireja tega dne rano v jutro procesije v prosto naravo, v Ljubljani slave Jurjevo vsako leto na Gradu s posebno veselico, posebno svečano pa obhajajo Jurjev dan naši Belokranjci. Vendar pa proslava tega dne pri nas v Sloveniji zdaleka nima onega historičnega in nacijonalnega pomena kakor v Srbiji. Smelo lahko trdimo, da je s tem dnem tesno zvezana zgodovina srbskega osvobojenja — in s tem seveda tudi našega.

Kdor pozna zgodovino srbskih bojev za svobodo, bojev iz tistih dni, ko je naš Piemont še ječal pod težkim turškim jarmom, ta ve, kaj je v teh bojih pomenjal Jurjev dan. Srbski četaši, edini borci za svobodo, so se vsako leto na ta dan zbirali v gozdovih ter se pripravljali na boj. Jurjev dan je pomenil za srbske četaše vedno dan splošne mobilizacije. Nikogar ni bilo treba pozvati, vsak je sam vedel, da se mora tega dne ločiti od udobnega zimovališča ter se podati v gore, v boj za krst častni i slobodu zlatnu. Jurjev dan je pomenil prvi dan boja, ki je trajal potem nepretrgoma do zime, dokler je bila »gora zelena«. In morda tudi ni le slučajno nosil največji in najslavnejši srbski četaš Jurjevo ime. Vera srbskega ljudstva v Jurjev dan je bila tako velika, da je objela tudi junaka Črnega Jurija, v katerem je videla nekaj višjega, simboličnega. Srbski četaš tistih časov je bil trdno prepričan, da brani junak sv. Jurij poglavarja, vojvodo Črnega Jurija, da njemu ne more škodovati nobena turška krogla, da ga ne more raniti noben turški meč, da je on tisti, ki bo osvobodil srbsko rajo. To prepričanje ga je navdajalo z nepopisljivim junaštvom, ki je končno res zmagalo turškega tlačitelja in ustvarilo ono jedro, iz katerega se je razvila današnja velika Jugoslavija.

Pa tudi potem, ko je bila Srbija že osvobojena, ko je v ponosnem Beogradu že vladal narodni kralj, Jurjev dan še ni izgubil svojega pomena. Neodrešena je bila še vedno Stara Srbija. Kosovo je še vedno ječalo pod Mohamedovim polumesecem. Zato je v novejši srbski zgodovini Jurjev dan pomenjal pričetek osvobodilnih bojev za Kosovo, za Makedonijo. Kakor nekoč, za časa Črnega Jurija, tako so se tudi v novejši dobi v svobodni kraljevini Srbiji zbirali tega dne četaši in odhajali preko južnih mej v Makedonijo, noseč pomoči in vero v boljšo bodočnost in v osvobojenje tudi še tem neosvobojenim bratom. Pred balkansko vojno, pred slavnim letom 1912 smo v našem časopisju leto za letom čitali o junaških srbskih četaših v Stari Srbiji. Zmaga leta 1912 je bila le završilna alegorija vseh teh bojev, ki so pričenjali vsako leto znova na slavni Jurjev dan.

Jurjev dan pa ni bil le dan četaške mobilizacije, ampak je bil vedno tudi spominski dan za padle junake. Tega dne so se slavni borci spominjali svojih pokojnih tovarišev, ki so v bojih ob njihovi strani našli smrt. Koliko slavnih imen je otela džurdževska spominska svečanost pozabljenju ter jih ohranila večni zgodovini junaškega naroda. In tudi danes, ko je združen in osvobojen že skoro ves naš narod od balkanskih gora do snežnih Alp, Jurjev dan še ni pozabljen, še ni izgubil svojega velikega simboličnega pomena. Srbski četaši, slavni potomci svojih slavnih prednikov se tudi sedaj leto za letom zbirajo v jutro Jurjevega dne, da odidejo ven v prosto prebujeno, zeleno naravo, da se tam nadišejo svežega in čistega zraka, da se okitijo z zelenjem in proslave spomin pokojnih junakov. V tem smislu in po načinu tega četaškega obreda proslavlja Jurjev dan dandanes tudi vsa naša jugoslovenska vojska.

Mi Jugosloveni v Alpah smo v dolgih stoletjih suženjstva docela pozabili na pradavne narodne običaje, junaških tradicij pa sploh nimamo in jih menda tudi nikoli nismo imeli. Ker pa so ravno narodni običaji bratov na Balkanu bili početki ne le njihove, ampak tudi naše svobode, ker so se četaši slavnega Karadjordje borili tudi za nas, je naša dolžnost, da jih sprejmemo tudi mi in da odslej vsako leto proslavimo skupno veliki zgodovinski Jurjev dan. Za nas pa Jurjev dan ne bo le dan spominov, ampak tudi dan nove zakletve, ki naj se ponavlja tako dolgo, dokler ne bo osvobojeno tudi naše slovensko Kosovo, naše tužno Primorje, naš Korotan. Tam preko mej ječe še Zadar, Reka, Trst, Gorica, Celovec, Beljak in Gosposvetsko polje, naš Jurjev dan naj bo posvečen tem svetim, a nesrečnim našim krajem.

Proslava Jurjevega dne pa bo letos imela še drug, večji, veličastnejši in resnejši namen. Naše notranje politične razmere so take, da bomo mogli naše narodno in državno edinstvo očuvati le tedaj, če se bomo kakor nekoč četaši na Jurjev dan zbrali vsi, kar nas je še poštenih, zunaj v svobodni naravi pod praporom naše nepremagljive vojske ter pod praporom nacijonalističnih organizacij, da spregovorimo odkrito in odločno besedo vsem onim našim izdajalcem, ki hočejo razbiti to državo, katero je ustvarila kri stotisočev četašev in vojakov, da jim zakličemo: Do tu in ne dalje! Na Jurjev dan bo letos tudi ves nacijonalni Beograd pod vodstvom Narodne obrane, četašev in Orjune spregovoril svojo veliko besedo. Enako bodo spregovorili tudi razni drugi kraji.

Letošnjega Jurjevega dne, dne 6. maja, se mora udeležiti poleg vojske tudi Orjuna, Narodna obrana, Sokolstvo, dijaška omladina, pa tudi vsa ostala narodna javnost. Poklonimo se tega dne zunaj v svobodni, zeleneči naravi manom nesmrtnih borcev za našo svobodo, zakolnimo pa se obenem, da bodo rušilci našega državnega in narodnega edinstva dosegli svoj namen samo preko mrtvih trupel naše vojske in nacijonalističnih organizacij. N. O.

„Narodni praznik“ v Italiji.

Trst, 23. aprila.

(n. n.) — Hvala Bogu: minilo je! Vi tam na oni strani si ne morete predstavljati, kako mučni so za nas primorske Jugoslovene vsi ti brezštevilni »narodni prazniki«, ki se praznujejo sedaj v Italiji in ki skoraj vsi za nas ponujajo le proslavo dni in dogodkov, ko so nas vkovali v verige suženjstva, ali pa ko so nam to suženjstvo le še poostrili.

Tako moramo praznovati dan 4. novembra, dan zmage pri Vittoriju Venetu, tiste klaverne italijanske »zmage«, ko je italijansko junaštvo zmagalo nad sovražnikom, ki ga ni bilo več, ker so tedaj že ne več avstrijske čete pometale od sebe orožje in krenile na vse strani v svojo domovino. Mi primorski Jugoslovani moramo praznovati ta dan kot »dan odrešenja«, moramo izvešati italijansko zastavo, se moramo udeleževati službenih prireditev, in naši jugoslovanski otroci v šolah morajo ta dan proslavljati s »patriotičnimi« deklamacijami in prepevanjem italijanskih nacijonalnih himen.

Takih »narodnih praznikov« je cel kup v letu in še jih ni bilo dovolj, ker so nam fašisti sedaj narinili še enega, namreč dan 21. aprila, »fašistovski božič«, kakor pravijo naši hudomušneži, ker se ta dan po ukazu gospoda Mussolinija in njegove fašistovske vlade mora praznovati rojstni dan — Rima!

Dasiravno ve ne samo vsa Italija, temveč tudi ves svet, da je ustanovitev Rima po Romulu pravljica, v kateri ni niti trohice zgodovinske resnice, je vendar Mussolinijeva vlada določila dan 21. aprila kot rojstni dan Rima in zaukazala, da se mora po vsej državi praznovati kot narodni praznik, in celo kot narodni praznik »dela«, s čimer se je obenem razveljavil svojčasni sklep rimske vlade, da se prvi dan majnika praznuje kot praznik dela, kakor je bil zakonito določen po vojni tudi v drugih zavezniških državah. In ta pravljični rimski »božič« smo morali seveda praznovati tudi mi, in praznovanje nam je bilo še tem mučnejše, ker je fašistovska vlada s tem dnevom zvezala tudi svoj lastni, fašistovski praznik, ker je odredila za ta dan kar najslovesnejši pregled fašistovske »narodnoobrambne milice«. Tako se je torej dogodilo, da smo ta dan tudi morali gledati tiste naše lastne prodance, poturice, ki so se za skledo leče fašistovskih dobrot in obljub dali vtekniti v fašistovski kroj, da so kot navdušeni »Italijani« in branitelji vzhodnih meja Italije proti vdoru balkanskih barbarjev »prisegli v imenu Boga in Italije, v imenu vseh tistih, ki so padli za veličino Italije, da se bodo vsi in za vedno žrtvovali za dobrobit Italije!«

Sobota, 21. t. m. je bil žalosten dan. Že vreme je bilo tako, kakor da je celo nebo samo žalovalo nad stvarmi, ki se dogajajo v našem zasužnjenem Primorju. In nikar ne mislite, da so se naši domači Italijani kaj veselili tega dneva, kakor pa mi. Treba je bilo samo pogledati po ulicah, pa se je takoj videlo, kako in kaj. Dasiravno je bila stroga zapoved, da morajo biti ves dan zaprte vse trgovine, a od 14. do 18. ure celo tudi vse gostilne, kavarne in sploh vsi javni lokali, so bile ulice vendarle skoraj prazne in je bilo v prvih popoldanskih urah videti le čete fašistovske milice in vojaštvo in razne fašistovske organizacije, ki so s svojimi praporčki in fanfarami korakale proti Velikemu trgu, kjer se je potem vršila zaprisega ter pregled milice in vojaštva. Pri pregledu je bilo vsega skupaj 14 centurij (stotnij) milice, kar je za območje VI. milične cone, ki sega od Reke do Livenze in obsega torej Reko, vse Primorje in zraven tudi še vso Furlanijo, pač zelo malo. In tudi oprema neenotna, nekateri oddelki s puškami, drugi brez njih, sploh v vsem veliko, veliko površnosti, zato pa tem več navdušenja in kričanja. In defilirali so pred vojaškim zbornim poveljnikom in sašistovskim »generalom« za VI. cono, zločinskim požigalcem naših Narodnih domov, posl. Giunto.

Nebu se je storilo milo ob tem pogledu, vlile so se njegove bridke solze na Giunto in njegove junake in hladen vetrič jim je zabril okoli navdušenja žarečih glava. — Ko so se vračali na postajo, so kleli Boga, vreme in pregled.

Tiste ogromne množice občinstva, ki so jih fašistovskim mogotcem v čreva sileči tržaški laški listi videli prisostvovati zaprisegi in pregledu, so obstajale le v njihovi domišljiji, kajti ljudstva, razun tistih, ki so morali biti navzoči, ki so bili »komandirani«, ni bilo dost več kot milice in vojaštva, ki je seveda vse sodelovalo.

In če se je pogledalo po mestnih ulicah, je bilo pač tam doli po Korzu in v bližini Velikega trga res precej zastav, toda malo dalje proč, n. pr. pri južnem kolodvoru, odkoder je glavni del milice prihajal v mesto, pa je bilo le tupatam videti kako zastavo. V zgornjih delih mesta pa zastav sploh ni bilo.

Trst je sit »narodnih praznikov«, ker je lačen — kruha!

Naši otroci so bili seveda veseli praznika, ker so bili s sledečo nedeljo dva dni prosti. Veseli pa jih niso mogli biti njihovi stariši, ker so morali gledati, kako so šolske oblasti uporabile tudi to priliko, da bi iztrgale iz src naše mladine čut ljubezni do našega rodu in jezika in ji vsadile vanje čim največ mržnje in studa do vsega, kar je našega. Šole so praznovale fašistovsko-rimski božič že v petek. Otroci so morali priti v šolo v prazničnih obleki in se tamkaj pokloniti italijanski zastavi, jo poljubljati in prepevati laške nacijonalne himne, med njimi celo tisto najpodlejšo Mamelijevo, ki se končuje z nesramno psovko: »Ven iz Italije, tujec!«

Tako šola sili našo deco pljuvati v obraz svojemu narodu, svojim staršem, sami sebi! In s takim pljuvanjem se praznujejo »narodni prazniki« v Italiji! V deželi dvatisočletne kulture!

V ostalem pa tudi ni čudno vse to. Zakaj bi se »rojstni dan Rima« ne praznoval na tak način, ko se je vendar Rim rodil z bratomorstvom. Če je že prvi Rimljan Romul ubil svojega brata Rema, zakaj bi njegovi »potomci« ne ubijali, ne ubijali vsaj duše in srca svojih — sužnjev!

Politično obzorje.

Kako živi delavec v sovjetski Rusiji.

Moskovska »Pravda« z dne 3. aprila se pritožuje, da javnost posveča premalo pažnje vsakdanjemu življenju ruskega delavca, njegovim težnjam in potrebam. Da bi si mogli čitatelji vsaj približno predstaviti življenje oženjenega ruskega delavca, prinaša »Pravda« nekaj sličic iz življenja nastavljencev tovarne »Parostroj«, kjer iznaša maksimalna delavska mezda mesečno 1685 rubljev, minimalna pa 437 rubljev. (Kot enota je tu naveden rubelj emisije 1923, ki je enak 1 milijonu prejšnjih emisij. Za 1 ameriški dolar je plačala moskovska burza 13. aprila tl. 88 novih ali 88 milijonov starih rubljev.) Povprečna mezda v tovarni »Parostroj« nastavljenega delavca iznaša 649 rubljev 43 kop.

Od te svote odplačuje vsak delavec najmanj 5 odstot. za strokovno organizacijo; izdatki za stanovanje, luč, šolski davek in podobno tvorijo povprečno 1/5 petino mesečne mezde. Delavec s sedemčlensko družino, ki zasluži mesečno 640 rubljev, živi takole: zajutrek: prompir, kosilo: juha z gobami, večerja: krompir, zabeljen s solnčnim oljem in čaj (pravzaprav surogat) s sladkorjem. Meso kupuje zelo redko; mleko in beli kruh dobiva zgolj najmlajši otrok.

Drugi primer: Peteroglava obitelj; oče zasluži nekoliko manj. Hrana je ista kot pri prvi družini, a s to razliko, da čaj pije samo žena, ki doji otroka. (Treba je pomisliti, da so Rusi navajeni piti čaj — če mogoče — večkrat na dan.) Materi-dojilji je kupljeno za april pol libre (20 dkg) sladkorja. V prvem in drugem primeru si delavec ne more nabaviti nobene druge potrebščine, ne obleke in ne obuvala — živi pač na račun starih zalog. Nekoliko boljše živi tri-

---

Ignotus:

„Ubijač“.

(Pred premiero).

Dne 1. maja vprizori mariborsko gledališče dramatizacijo Zolajevega romana »Ubijač« (L' Assommoir).

Predvsem nekaj o avtorju. Pravzaprav gre v tem slučaju za tri avtorje: prvi je Zola, ki je dal s svojim romanom snov in druga dva sta Busnach in Gastineau, ki sta snov predelala za oder. Tako delo je riskantno in se redkokdaj posreči. Na odru se živi drugače kot v romanu. Druga tehnika, druga dinamika. Dramatizator mora večkrat preiti najlepše strani in opustiti največje dogodke, ker jih iz čisto tehničnih razlogov ne more prenesti na oder. Dramatizacija romanov je neka vrsta nasilja, porodniška operacija, pri kateri trpita mati in otrok. Tudi Busnach in Gastineau sta imela velik križ z Zolajevim romanom, predno sta ga izsecirala, prebrskala notranje dele in končno postavila na oder homunculusa, ki je sposoben za življenje. Zola je sam zelo dvomil, ali bo cela reč uspela. Pustil je dramatizatorjema popolnoma proste roke. Marsikaj sta spremenila in napravila po svoje; ohranjani samo značaj Gervaise. — Občinstvo je pokazalo, da sta imela srečne roke. Pariško predmestno gledališče Ambigu je vprizorilo »Ubijača« v kratkem razdobju 300 krat. Kritiki so sicer cepetali s peresi, ali vsi njihovi očitki niso mogli zajeziti uspeha, ki ga je imel »Ubijač« v Parizu. Treba je namreč pomisliti, da v Parizu niso bili vajeni naturalističnih komadov »Ubijačeve« sorte. Tudi v gledališču vlada tradicija in kdor vstaja zoper njo, mora imeti trdo kožo. V tistih časih — l. 1879. — je bila gledališka tradicija protirealistična. Zolajeva dramatizatorja pa sta postavila pred razvajeno publiko umazane, razcapane, pijane ljudi, skoraj ne enega »spodobnega« meščana; vsi so delavci, obrtniki in drugi podobni ljudje. Zola takrat ni bil tako popularen kot je danes. Njegov naturalizem je bil v tistih časih tako bojevit kakor je danes izživet. Zola je bil kot romanopisec zvesti učenec prirodoslovcev. Njegovi romani so zgrajeni na prirodoslovnih teorijah; zlasti ga je zanimala dedičnost. Naturalizem je pravzaprav literarna oblika darwinizma. Zola je porabil cele strani, da je opisal pogrnjeno mizo (»Lurd«). In kako opisal! Danes nas to nekoliko dolgočasi, ker je preveč fotografsko, premalo umetniško.

Tudi »Ubijač« je zasnovan na prirodoslovno-socialnem problemu. Njegova idejna hrbtenica še danes ni vpognjena. Alkoholizem še ni ponehal s svojimi orgijami. Njegov strup se bogato razliva po arterijah sodobne družbe. Mimo njega ne more iti noben socialno čuteč človek; ž njim moraš volens-nolens skleniti obračun.

Zola ne moralizira, ne vsiljuje nikomur svojih tendenc. Naturalist je naravoslovec. To in to ti pokažem, razložim, da veš, kako je; dalje me ne briga. Zola pa je bil vendar le preveč pisatelj, da bi mogel biti ravnodušen napram produktom svojega duha in da bi jim ne dajal socialno-etične barve. Njegove osebe žive in sicer tako kot živijo ljudje, zato pa marsikje zadoni čisto človeški ton. Že nek stari filozof je dejal, da je čisto človeško protest zoper čisto naravno. Toda Zola ima prav, če noče biti vsiljiv s svojo moralno tendenco, ker brez pridigarskih gest dosežeš globlje uspehe. Življenje neprenehoma uči človeka, ne da bi imelo kak poseben učni načrt in kake visoke namene. Priznavaj moje zakone in živi po naravi! Glede alkoholizma bi dejal Zola takole:

— Ne rečem ti, ne pij žganja. Pij ga, če misliš, da ti je to potrebno. Toda vedi, da si na tankem ledu in da je spodaj globoka voda. Dobro premisli, kam stopaš. Narava, ki upravlja tvoje telo, ne mara alkohola. Telo se ga brani, čuti v njem vsiljivca. Če piješ, delaš proti naravi, pa te bo narava kaznovala. Tudi družbi ni vseeno, če piješ ali ne. Družba ima interes na tem, da ne delaš proti naravi, ker družba hoče zdravih, krepkih ljudi. Če hočeš, da ti družba prizna osebne pravice, ne ubijaj osebe v sebi. S pijančevanjem si razdreš družino, ki ne živi samo za te, ampak tudi za družbo. Zapravljaš svojo delovno moč, zapravljaš pa tudi delo drugih. Te pravice nimaš. Ne smeš se tedaj čuditi, če bodo drugi tako brezobzirni s teboj kakor si ti ž njimi. Družba te izoboči, narava uniči. In še v tretjem kolenu bodo slišali glas tvojega prokletstva...

Temu podobno nam govori Zola iz »Ubijača«. Ker je vsebina objavljena v »Gledališkem listu«, naj sledi o tem le par vrstic: Cinkarski delavec Coupeau je sin očeta alkoholika, ki je v pijanosti ponesrečil in pahnil družino v bedo. Ta svarilen vzgled je ostal v sinovi notranjosti tako dolgo, dokler ga ni bolezen zapeljala, da je začel piti. »Frakelje« ga je sprijaznil z litrom in liter ga je naposled usmrtil. Koliko tragedije je povzročila ta njegova slabost! Oženil se je s perico Gervaise, ki je poprej živela z izprijenim postopačem Lantierjem, a je potem v resnici osrečila Coupeaua. Gervaisi se skušata maščevati Lantier in njegova ničvredna ljubica Virginija. Če bi bil Coupeau trden, bi bili vsi njuni naklepi ničevi. Dober človek vedno premaga slabe, če ima v sebi dovolj notranje moči. Coupeaua pa žganje popolnoma izje, nima več energije in odpora, ponižuje samega sebe, postane top in bedast. Alkohol daje slabiče in slabiči rode nove slabiče. Coupeau je že na robu svoje bede, a kljub trenutni dobri volji podleže skušnjavi in si da od nje izsesati življenje. Evo, tu je jedro protialkoholizma: alkohol uničuje v človeku človeka. S Coupeaujem pade tudi Ger-

členska obitelj kvalificiranega delavca, ki zasluži 1334 rubljev. Obitelj si kupi libro mesa na dva dni; beli kruh je štirikrat na teden; čaj pije vedno s sladkorjem; tuintam si lahko kupi kako perilo, obleko in podobno.

Drugo sliko o življenju delavske rodbine nam podaja v isti številki »Pravde« kovinarski delavec S. Kurenkov, ki je nameščen v tovarni državnega strojnega trusta. Kurentov pobija trditev raznih državnih central, gospodarskih organov, delavcev in zagovornikov nove gospodarske politike, češ, da sedaj delavci boljše žive nego v dobi tzv. vojaškega komunizma. V dokaz navaja sledeči proračun povprečne delavske obitelji z dvema otrokoma:

Povprečni delavec 6. kategorije zasluži mesečno 15 rubljev 88 kopejk tzv. »produktivnih rubljev«, t. j. v rubljih emisije 1923 približno 444 r. 32 k.; izvenredna mezda iznaša 20 odstotkov navedene svote. Sedaj pa izračunajmo njegove izdatke za najpotrebnejše reči:

Obitelj živi v domu tovarniške komune, kjer ji je dodeljeno razmeroma skromno stanovanje, ima pa centralno kurjavo, razsvetljavo, vodovod in kanalizacijo; za vse to plačuje delavec mesečno 187 rubljev; ako k temu prištejemo še izdatke za drva, ki jih gospodinja uporabi v kuhinji (50 rubljev), plača obitelj za vse navedene reči 237 rubljev. Koliko nač dobiš za ostanek mezde? Kopelj in perila 20 rubljev, črni kruh 90 rubljev, krompir 30 rubljev, olje 15 rubljev, sol 6 rubljev, zdrob 30 rubljev; če si hočeš privoščiti nekaj luksuza, si kupiš povrh še 10 liber mesa za 25 rubljev in — mesečna plača je docela izčrpana, dasiravno ima obitelj še dokaj neizogibnih izdatkov. Sem ni vštet sladkor, čaj, beli kruh, obuvalo, obleka in cela vrsta stroškov, ki jih ne moreš predvideti. Delavec ne sme niti sanjati o kupovanju knjig, o obiskovanju predavanj in gledališč, kajti denar, ki ga zasluži, ne more kriti niti golih eksistenčnih potreb. Kurenkov se pritožuje čez pretirano najemnino in neprimerno visoke izdatke za razsvetljavo; občina bi naj cene znižala in dala tudi delavcu možnost živeti bolj človeško življenje.

Ako živi ruski delavec tako težko v glavnem mestu delavsko-kmečke ruske vlade, kako težko je pač življenje v ostali Rusiji!

Brezposelnost, strašilo zapadne Evrope, se prikazuje tudi ruskemu delavstvu v vsej svoji grozi. Ruski delavec ne more najti dela niti pri tako ugodno situirani industriji kakor je kopanje nafte. V samem Baku, piše K. Muran v moskovski »Pravdi« z dne 11. aprila, je čez 2000 brezposelnih pomožnih delavcev, ki že več mesecev neprenehoma oblegajo borzo dela in zaman trkajo na vrata raznih podjetij. Izgledi so zelo slabi: naftin trust preje odpušča delavstvo nego ga sprejema. Podobno kot delavci žive tudi uradniki. Uradnice bakinske borze dela so tožile Muranu, da so utrujene; bivajo v Surahani, 8 km od Baka in hodijo vsak dan peš v pisarno. »Zakaj ne potujete po železnici?« — »Zaslužimo sa-

---

vaise, usoda pa poplača obe žrtvi tako, da uniči tudi Lantierja in Virginijo.

Okoli teh štirih oseb se suče dolga vrsta drugih. »Ubijača« po pravici imenujejo: epopeja pariškega delavstva. Velemesto nam razgalja svoje beznice, svoje grehe, svojo revščino. Nastopa cela vrsta delavskih značajev; nekateri so naprav tipični. Dramatizacija romana je morala prerezati in raztrgati marsikaj, kar učinkuje v romanu ubrano in enotno. Vendar pa je odrski »Ubijač« monumentalen ljudski komad. Tehnično je popolnoma prilagoden ukusu občinstva, nikjer ne dolgočasi, vedno zažiga znova, dokler ne pade zavesa devetič in zakrije mrtvo mučenico Gervaise.

V Mariboru se bo režija ozirala na moderne zahteve. Oder bo poenostavljen, s čimer se prihranijo dolge pavze. Vsaka slika se namreč dogaja v drugem ambientu, povsod je treba spremeniti kulise, igralci morajo preobleči obleke in deloma predrugačiti maske. S tem, da je režiser g. Bratina skrčil odrski prostor, je tehnično delo znatno olajšano, izmenjevanje slik se vrši hitreje. Na odru je zaposlen ves naš dramski ensemble. Vprizoritev take grandiozne drame zahteva posebnih finančnih žrtev, vendar pa je na drugi strani znamenje, da je naše gledališče dovolj močno tudi za velike komade.

mo 500 rubljev na mesec; rajši si kupimo tuintam večji kos kruha ali mesa — železnica je za nas predraga...«

Življenje v deželi »diktature proletarijata« ni nič boljše od življenja v kapitalističnih deželah; narobe, mnogo slabše! (Ceske Slovo.)

Politične vesti.

* **Oblastno načelstvo JDS za mariborsko oblast** je v svoji seji dne 27. tm. v Mariboru po obširni debati storilo sledeče sklepe:

1. Načelstvo soglaša s tem, da stranka vstopi v koalicijsko vlado z radikalci, ki pa naj bo poslovna in volilna. Za slučaj vstopa demokratov v vlado zahteva, da se v Sloveniji izvrši popolna restitucija uradništva, dalje zahteva, da se mora uradniško vprašanje brezpogojno in v vsakem slučaju nemudoma rešiti.

2. Predsedstvo se pooblasti, da v sporazumu z ljubljansko oblastno organizacijo z vso odločnostjo nadaljuje akcijo za koncentracijo naprednih strank v Sloveniji.

3. Z ogorčenjem obsoja načelstvo dejstvo, da poklicane državne oblasti dopuščajo, da klerikalni listi, zlasti »Straža« in »Slov. Gospodar« pišejo hujskajoče proti državi; stoji na stališču, da je po zakonu nedopustno, da je poslanec odgovorni urednik, ki vsled imunitete ni odgovoren in ker nima stalnega bivališča v kraju, kjer list izhaja. Tudi moralni razlogi zahtevajo, da poslanec ne ščiti listov z imuniteto, ker je sicer vsaka obramba časti posameznikov in korporacij, ki so v takih listih napadene, nemogoča.

* **Proti nelojalni borbi.** Oblastno načelstvo JDS za mariborsko oblast je v svoji seji minoli četrtek pozvalo merodajno oblast, naj napravi konec nevzdržnemu stanju, da smeta mariborska klerikalna lista pod zaščito imunitete poslanca Pušenjaka na najbolj ogaben in gnusen način blatiti in psovati osebe in korporacije in državo, ne da bi si za to posamezniki mogli poiskati zadoščenja pred sodiščem. Kdor je čital zlasti zadnje mesece mariborski klerikalni kloaki in v njih nebroj najgrših psovk in osebnih žalitev, se je moral z začudenjem vprašati: Kako je mogoče, da se v pravni državi pripušča, da vse te lopovščine krije brezvesten klerikalni poslanec s svojim imenom kot odgovorni urednik, ki se ga ne more tirati pred sodišče, ker je dobro znano, da dejanje že davno zastara, predno ga narodna skupščina izroči v slučaju tožbe. Zgodilo se je zadnje čase ponovno, da so si posamezniki sami osebno poiskali zadoščenja z dejanskimi napadi na posamezne urednike obeh listov, ker jim sicer niso mogli do živega. Mi obžalujemo vsak tak dogodek, ker pomenijo takšni dogodki pričetek pravne anarhije. Pač pa moramo odločno povdariti, da leži krivda na organih državne uprave, ki pripuščajo in ravnodušno trpijo mrovarenje narodnega organizma potom klerikalnega časopisja, naravnost blazno licitiranje v rušenju velikih naših nacionalnih pridobitev in naravnost besno osebno gonjo v klerikalnih listih. Ako so napadi na ulicah obžalovanja vredni, je tem bolj obžalovanja vredno dejstvo, da se dozdaj niti državno pravdništvo v Mariboru niti politična oblast nista povzpeli do odločnega koraka, da priborita veljavo zakonom, ki pravi, da odgovorni urednik ne sme biti slamnat mož, ne sme biti človek, ki ne biva stalno v kraju, kjer izhaja list, katerega krije s svojim imenom, da ne sme biti človek, ki je vsled svoje imunitete skoro nedosegljiv, ampak človek, ki ga za vsako besedo v listu lahko vsakdo takoj pokliče na odgovor pred sodišče. Politična borba, ki jo vodita mariborska klerikalna reptila, je skozinskoz nelojalna in se ji mora napraviti konec. Državna oblast je dolžna pripomoči k temu, da se ne bodo ponavljali slučaji surove sile v obrambo osebne časti.

* **Pisava »Nove Pravde«**, glasila NSS, proti nacijonalistom, zlasti povodom dogodkov v Slov. Bistrici, je vzbudila med narodnimi socijalci, ki so si še ohranili svoj nacijonalni čut, vihar ogorčenja. V celjski »Novi Dobi« je priobčil dozdajni pristaš NSS odločen protest proti pisavi narodnosocijalnega glasila. Tudi mi smo iz vrst narodnih socijalistov v Mariboru prejeli več pisem, ki vsa soglašajo v tem, da je rabota narodnosocialnega glasila za vonjo proti državnih elementov proti nacionalističnim organizacijam sramotna. V mariborskih narodnosocialnih krogih je ogorčenje tem večje, ker so zlasti svoj čas zaprti nacionalisti videli, kdo je bil tisti, ki se je takrat zanje potegoval. Saj je n. pr. takrat še narodnosocialni obč. odbornik dr. Ravnik, ki je sedaj presedlal med radikalce, odklonil zastopstvo nacijonalističnih žrtev klerikalne gonje.

* **Ungarn und Slowenien.** Pod tem naslovom je odgovoril novosadski »Deutsches Volksblatt« na naše pripombe k njegovemu nedavnemu članku o položaju nemškega življa na Madžarskem. Argumenti, s katerimi pobija naše trditve, so stari in že davno obrabljeni, to so one fraze, h katerim se vedno zatečejo naši Nemci, kadar jih kdo prime tam, kjer jih najbolj boli. Zato se nam tudi ne zdi vredno odgovarjati nanje. Odgovoriti pa moramo na nesramne zafrkacije glede koroških Slovencev. — »Deutsches Volksblatt« se zgraža nad tem, ker smo rekli da živi na Koroškem do 80.000 Slovencev, češ, za ugotavljanje števila naših rojakov nismo merodajni mi, ampak »nepristransko ljudsko štetje«. Mi bi pa samo radi vedeli, katero štetje je za novosadske Švabe »merodajno«? — Morda famozno ljudsko štetje za časa stare Avstrije, kjer so se državljani šteli po občevalnem jeziku in ne po narodnosti in kjer so razni komisarji kar cele desettisoče Slovencev vpisali enostavno za Nemce? Ali pa sedanje ljudsko štetje avstrijske republike, o katerem prinaša ravno te dni naše časopisje naravnost uničujočo obsodbo, ki je pa notabene podprta s konkretnimi dokazi? Mi ne priznavamo ne prvega ne drugega, še manj pa plebiscit. Sicer pa je avstrijsko ljudsko štetje pred svetovno vojno samo ugotovilo na Koroškem čez 60.000 Slovencev. Takrat pa smo šteli naše brate na Koroškem tudi mi sami in jih našteli krog 100.000. Če so ti vsi zavedni ali ne, to nas ne briga, ker ne presojamo ljudi v narodnem oziru po mišljenju, ampak po pokoljenju in po onem jeziku, v katerem molijo in govore v domači hiši. Če računamo, da je odpadlo na Jugoslavijo 20.000 kroških Slovencev (to število pa je gotovo previsoko), potem jih je danes na Koroškem še vedno krog 80.000. Še ostudnejša laž pa je trditev »Deutsches Volksblatta«, da so na Koroškem »take šole, kakoršne hoče ljudstvo samo«. V našem listu smo objavili že nešteto dopisov naših zasužnjenih koroških bratov, v katerih opisujejo boje, katere bijejo za otvoritev slovenskih šol, toda brez uspeha. Naravnost gorostasna je trditev, da naše koroško ljudstvo »samo odklanja« slovenske šole! Mi pazno zasledujemo dogodke na Koroškem, toda o tem, da bi naši ljudje odklanjali slovenske šole, še nikoli nismo ničesar čuli. Sicer pa je to že a priori nonsens, ker slovenske šole bi lahko odklanjali komaj takrat, ko bi jim jih kdo ponujal! Je pa »Deutsches Volksblatt« v stanu dokazati, da je že tedaj avstrijska oblast ponujala našim Koroščem slovenske šole? Laž je dalje tudi trditev, da imamo na Koroškem privatne slovenske šole. Povejte nam samo, kje so! Zaprli so nam še onih par privatnih šol, katere smo pred vojno res imeli. Predbacivanje, da se je vršilo pri nas v Mariboru in v naši oblasti zadnje ljudsko štetje nepravilno, da se je Nemce prisililo, da so se vpisali za Slovence, pomeni žaljenje naših oblasti in bi bila pač njihova dolžnost, da odgovore temu prenapetemu listu tako kakor zasluži. Število faktičnih Nemcev je pri nas celo manjše kakor pa je ono, katerega je ugotovilo ljudsko štetje, ker so se številni sinovi in hčere slovenskih starišev vpisali za Nemce (Orosel, Kupnik, Jeglič itd. itd.), in so slovenski delavci raznih nemških podjetij iz strahu pred gospodarji zatajili svojo narodnost. Končno pa povemo »Deutsches Volksblattu« enkrat za vselej, da »Tabor« ne izhaja v »Marburgu«, ampak v Mariboru, ker samo to ime je uradno in dovoljeno, vsako drugo je po zakonu zabranjeno.

* **Proč od Radića!** se krega zadnji »Slovenski Gospodar«. Med drugim pravi, da je Radić samodržec, ki povsod sam odločuje. On hoče baje tudi vse Slovence, ki so zanj glasovali, polirvatiti. Če bi bil šel v Beograd, bi bilo danes mnogo boljše. Seveda pa »Slov. Gospodar« nič ne pove svojim lahkovernim bralcem, da se je z istim Radićem zvezal tudi sam dr. Korošec. Ker pa mu Radić ni hotel prepustiti vrhovne komande in vladati tako, kakor je hotel dr. Korošec, se ta nanj seveda sedaj silno jezi in ga napada v svojih listih, kakor vsakogar, ki ne trobi v njegov rog. V prejšnji številki ga je »Slov. Gospodar« še poveličeval v nebeške višave, dva dni pozneje pa je že tak hudodelnik, kakor najhujši demokrat. Za presneto neumne morajo imeti gospodje krog »Sloven. Gospodarja« svoje čitatelje, da jih na tako očit način farbajo. Strah je božja mast, toda pri klerikalcih je še hujše. Radić hodi v slovenski zelnik in tega mu gospodje ne morejo odpustiti. Ker tudi zveza dr. Korošca z Radićem ni nič pomagala, bodo brzkone kmalu poslali nanj svojo avtonomno vojsko. Potem bo pa joj...

* **Neuspeli madžarske vlade.** Madžarska vlada je potom svojega poslanika v Švici prosila Zvezo narodov za večje mednarodno posojilo, češ, da drugače ne more plačati vojne odškodnine. O prošnji se je razpravljalo na zadnji seji Zveze narodov, ki je prošnjo zavrnila. Madžarski poslanik se je skliceval na Avstrijo, češ, tudi Avstriji se je dovolilo posojilo. Na to pa je dobil prav primeren odgovor: Avstrija živi z vsemi svojimi sosedi v miru in v prijateljskih odnošajih, dočim Madžarska stalno izziva in povzroča obmejne incidente. Madžarski politični krogi so po tem neuspehu zelo potrti in skrbno skrivajo svojo blamažo pred javnostjo.

* **Horthy ob jugoslovenski meji.** Madžarski državni upravitelj Horthy je te dni odpotoval na inspekcijsko potovanje ob jugoslovenski meji; posetiti namerava predvsem najvažnejša obmejna mesta, kakor Pečuh, Bajo, Kapošvar in Veliko Kanižo. V njegovem spremstvu se nahaja glavni poveljnik madžarske vojske, šef vojnega oddelka in drugi višji oficirji. Inozemski krogi pripisujejo temu potovanju poseben namen ter opozarjajo zlasti na nedavni govor Horthyja v Budimpešti, v katerem je namigaval na skorajšnje važne dogodke.

* **Nemški reparacijski predlog.** Nemška vlada je končno sprevidela, da s svojo trmo narodu več škoduje nego koristi in je spremenila svojo politiko ter hoče ves konflikt rešiti mirnim potom. Nemški poslaniki v Parizu, Bruselju in Londonu so v soboto sprejeli od nemške vlade nove reparacijske predloge, ki jih izroče francoski, belgijski in angleški vladi. Nemčija zahteva izpraznitev Porurhrja, vendar pa ne vztraja ravno na tem. Izjavlja pa, da se ne more več pogajati s Parizom, če bi tudi ta poizkus ostal brezuspešen. Nemški politični krogi pričakujejo, da bo Anglija sedaj prevzela posredovanje. Z ozirom na Poincarejevo izjavo, ki odločno odklanja vsako posredovanje, pa je malo verjetno, da bi Anglija prevzela to vlogo. Nemčija se bo morala direktno pogajati s Francijo.

* **Državna uprava v sovjetski Rusiji.** Na kongresu komunistične stranke v Moskvi je podal Stalni referat o državni upravi sovjetske Rusije. Naglašal je potrebo, da se komunistična stranka prilagodi kompromisom in polagoma uvede upravo, ki bo odgovarjala komunističnim principom. Takojšnja uvedba komunistične uprave bi državo upropastila. Podrobno je poročal o delovanju sovjetskega sveta, ki je bilo vedno v skladu z državnimi potrebami. Sadovi tega dela se kažejo na vseh področjih in lahko se reče, da je obnova končana. Na kongresu je prišlo do ostrih nastopov med pozitivisti in Kamenjevom, ki je odločno branil brezpogojno uvedbo komunističnih načel v državni upravi. Krasni je naglašal potrebo strokovnjakov v državni upravi in v vodstvu komunistične stranke. V državni upravi se naj zaposlujejo samo tehnično zmožne moči. Temu je nasprotoval Kamenjev iz političnega stališča, ker bi sovjetski režim takoj propadel, če pridejo na vodilna mesta nepolitični strokovnjaki. Eksekutivni odbor je sprejel stališče Kamenjeva. Danijev je podal poročilo o gospodarskem stanju države. Naglašal je potrebo monopola nad zunanjo trgovino. V sprejeti resoluciji se povdarja potreba tesnih zvez med delavstvom in kmetom. Trockij je ostro kritiziral delovanje Krasina, ki uvaja v Rusijo tuji kapital, naglašajoč, da bi moral s tem čakati, dokler ne dobi Rusija take nadmoči, da se bodo morali ž njo pogajati. Iz vsega je razvidno, da je začel sovjetski režim uvidevati potrebo kompromisov in da se Rusija vedno bolj približuje zapadnemu »buržujskemu« sistemu.

Dnevna kronika.

— **Zahteve slovenskega učiteljstva.** Ožji sosvet Poverjeništva UJU je v seji 14. aprila sklenil najnujnejše materijalno-pravne zahteve slov. učiteljstva, ki jih objavlja v svojih stanovskih glasilih. Vposlane so bile tudi našemu listu v objavo. Zaradi tesno omejenega prostora se moramo omejiti žal samo na povdarek nekaterih najbolj bistvenih točk, povdarjamo pa, da smo popolnoma solidarni z zahtevami, ki jih stavlja slovensko učiteljstvo. Draginjski razredi naj se ukinejo; v II. stanovanjski razred naj se uvrste vse obmejne šole, v prvi vsa mesta; vse učiteljstvo naj dobiva enake doklade, najsi je stalno ali ne; v člen 5. draginjskega zakona naj se uvrste tudi zabavilje (otr. vrtnarice) in učiteljice ženskih ročnih del; višina dnevnic naj se poviša za enkrat za 150%; upokojenci in upokojenke naj dobe enake draginske in stanovanjske doklade kot aktivno uradništvo; poročene učiteljice naj se obravnavajo enako z neporočenimi; uradniki na bolniškem dopustu naj dobivajo tudi po enem letu polne draginjske doklade; uvede naj se odškodnina za stanarino in ogrev; uredba o povračilu selitvenih in potnih stroškov naj se revidira sedajnim draginjskim razmeram primerno; službena pragmatika naj se čim prej uzakoni z vpoštevanjem zahtev UJU.

— **Stanje bolnikov v naših bolnicah v l. 1922.** V bolnicah Slovenije se je zdravilo v minulem letu skupno 27.954 oseb in sicer 15.213 moških in 12.741 žensk. Odpuščenih je bilo med letom iz bolnice 13.694 moških in 11.629 žensk, skupaj 25.323 oseb. Umrlo jih je v bolnicah skupno 1295 oseb. Koncem leta je ostalo v bolnicah še 757 moških in 579 žensk, skupno 1336 oseb. Umrljivost v bolnicah je znašala v pretečenem letu 4.63%, povprečna oskrbovalna doba za posameznega bolnika pa 19.2 dneva.

— **Okrevališče dece ob morju.** Zagrebška pokrajinska uprava je uredila v Crkvenici Ladislavov dečji dom, v katerega bo s 15. majem sprejetih krog 50 otrok, ki so bolehavi in slabo razviti. Sprejemali se bodo predvsem bolehni otroci javnih nameščencev in slabše situiranih slojev, ki imajo za polovico znižane cene.

— **Poljski novinarji v Italiji.** Poljski novinarji, ki so na študijskem potovanju po Italiji, so v nedeljo dospeli v Rim, kjer so si ogledali razne znamenitosti. Rimski novinarji so jim priredili slovesen sprejem. Zvečer jim je priredila novinarska zveza banket, katerega so se udeležile tudi razne znamenite politične in znanstvene osebnosti. Svečan nagovor je imel predsednik italijanske novinarske zveze, senator Barzilai, zahvalil pa se je v imenu poljskih gostov predsednik Rosner. Govorilo je tudi več drugih govornikov. V pondeljek so se udeležili v Vatikanu v privatni kapelici papeževe maše ter bili na to v avdijenci pri kardinalu Gaspariju. Ob 12.30 jih je sprejel ministrski predsednik Mussolini, kateremu jih je predstavil podminister za zunanje zadeve Vassallo. Mussolini se je z novinarji dlje časa prijateljsko razgovarjal .

— **Kriza v spedicijski stroki.** V spedicijski stroki se je pojavila občutna kriza. Nizka valuta na eni, in visoka uvozna in izvozna carina na drugi strani povzročata, da trgovinski promet med tuzin inozemstvom ne napreduje, temveč kaže znaten zastoj. Mnogo krive so temu tudi visoke železniške tarife in neurejen promet. Najobčutnejše je to za spedicijsko stroko, ki je skoraj popolnoma brez dela. Če se stanje ne bo kmalu zboljšalo, bodo celo večja in trdna podjetja prisiljena odpustiti del uradništva. Povojne špedicije, ki so po preobratu rasle, kakor gobe, pa bodo zopet večinoma izginile. Teh imamo zlasti mnogo v Mariboru, kjer jih štejemo kar dvajset, tako da druga drugo izpodrivajo. Konkurenca in pomanjkanje dela bo marsikatero uničila.

— **Mesne cene pri nas in drugod.** Slovenski klerikalci vedno kriče, kako bogata je Slovenija in da lahko živi popolnoma zase brez Hrvaške in Srbije. In vendar plačujemo kljub vsemu »bogastvu« goveje meso, za katerega nam ni treba plačati nobene carine, že po 96 kron za kg. Koliko bi neki stalo meso, če bi ga v avtonomni Sloveniji moral uvažati iz Hrvaške ali celo iz »podivjane« Srbije ter plačati dvakrat carino, enkrat Srbom, enkrat Hrvatom, poleg tega pa še slovenskim avtonomnim mesarjem masten dobiček. Soditi po mesnih cenah, torej nismo bogve kako bogati in neodvisni. Poglejmo pa siromašno in gorato Bosno. Nikdo menda ne bo trdil, da je Bosna bolj bogata kot Slovenija. In vendar prodajajo bosanski mesarji na sarajevskem trgu ravnotako ali pa še boljše meso po 40 kron kg. Naj nam vendar pojasnijo gg. mesarji in klerikalni avtonomaši, od kod ta razlika?

— **Nov incident na češkoslovaško-madžarski meji.** Iz Bratislave poročajo, da je na meji napadla madžarska tolpa češkoslovaško orožniško patruljo. Oddanih je bilo nanjo več strelov. Eden orožnik je ostal na mestu mrtev. Napadalci so po napadu zopet pobegnili na madžarsko ozemlje. Dogodek bo vplival zelo neprijetno na nadaljni razvoj madžarsko-češkoslovaškega konflikta. Madžari seveda vale vso krivdo na Čehe.

— **Deputacija muslimanov v Carigradu.** Iz Carigrada poročajo, da je dospela tjakaj deputacija jugoslovenskih muslimanov, katero vodi beograjski muftija, da se poklone novemu kalifu. Naš opravnik poslov v Carigradu je deputacijo takoj po prihodu predstavil zastopniku angorske vlade Halil-paši, ki je izrazil veselo presenečenje, da so se izmed vseh pravih vernikov jugoslovenski muslimani prvi prišli poklonit svojemu vrhovnemu verskemu poglavarju. Prosil je deputacijo, naj sporoči vsem muslimanom v naši kraljevini, da je **dolžnost do domovine prva in največja** ter da naj se iz tega vzroka družijo s svojimi sodržavljani in dele ž njimi vse dobrote in zlo. Vera ne sme delati razlike med državljani. Z drugoverci naj žive v prijateljstvu in bratski slogi. Carigrajski novinarji so izpraševali deputacijo o razmerah v naši državi. Splošno so prinašali listi zelo povoljne izjave, le »Akšam« je prinesel članek, v katerem grdi našo državo in prinaša neresnične vesti o preganjanju muslimanov. Sumi se, da je članek inspiriral sarajevski reis-el-ulema, ki ni zadovoljen s sestavo deputacije.

— **Proslava poljskega narodnega praznika v Zagrebu.** Poljsko-jugoslovensko društvo v Zagrebu priredi proslavo poljskega narodnega praznika dne 3. maja, t. j. na obletnico proglasitve konstitucije leta 1917. Proslava se v vrši v dvorani Hrvatskega glasbenega društva s sodelovanjem odličnih zastopnikov poljskega naroda in domačih umetnikov.

— **Obsojeni radičevec.** Osiješko sodišče je obsodilo opekarskega delavca Fr. Blažeka iz Račinovca na 6 mesecev težke ječe, ker je na nekem radičevskem shodu na najgrši način žalil kraljevo osebo. To je plod Radić-Koroščeve republikanske vzgoje, ki uči ljudi samo blatiti in napadati z najostudnejšimi lažmi in izmišljotinami. Gospodje poslanci-učitelji se seveda lepo skrijejo pod imuniteto, zapeljanci pa morajo presedati po ječah.

— **Nemški motorni čoln za Jugoslavijo.** Naša vlada je naročila v minulem letu v Nemčiji na račun vojne odškodnine 16 motornih čolnov do 250 ton. Šest teh čolnov že vrši službo na Donavi in Savi, ostalih deset pa je že dograjenih in so na potu za Beograd. Del teh se bo uporabljal za promet z Romunijo po Begakanalu.

— **V smrt iz strahu pred porodom.** Žena trgovca Nikole Stepanoviča v Grašanici, Marta, je rodila že 10 otrok. Zadnjega je porodila lani v strašnih bolečinah z zdravniško pomočjo. To leto je bila zopet v blagoslovljenem stanju. Porodna se je bala tako, da ni mogla že skoraj ne jesti in ne spati. Nekoliko dni pred porodom se je nesrečnica praznično oblekla, poslala deco v vrt, da se igrajo, napisala poslovilno pismo možu, v katerem ga je prosila, naj pazi na otroke, da se ne razgube, ker je svet pokvarjen, in naj gleda, da ne bo druga žena — če se zopet poroči — rodila otrok, ker so to strašne muke. Nato se je obesila. Deca so se medtem veselo igrala na vrtu in so radostno pozdravila očeta, ko se je vrnil, češ, mamica je danes dobre volje, ker se je praznično oblekla. Ko pa je mož vstopil v sobo, je našel na mizi pismo, ki mu je vse povedalo.

— **Jezikovno vprašanje na šolah v Češkoslovaški.** »Prager Presse« poroča, da je ministrski svet sprejel zakon glede ureditve jezikovnega vprašanja na srednjih in sorodnih šolah, ki stopi v veljavo tekom prihodnjega šolskega leta takoj po odobritvi v parlamentu. Glasom tega zakona bo državni jezik obligatni predmet na vseh šolah. Poučuje se lahko tudi jezik te ali one narodne manjšine, vendar ne kot obvezen predmet. Minister za prosveto odloča v vsakem posameznem slučaju, kateri jezik narodnih manjšin se lahko poučuje na vsakem posameznem zavodu.

— **Likvidacija banke »Bohemia«.** »Tribuna« poroča, da je finančni minister naročil upravnemu svetu Bohemia-banke, naj skliče v kratkem občni zbor, na katerem se bo sklenila likvidacija. Kakor poroča danes »Prager Tagblatt«, se vrši ta občni zbor dne 14. maja. Na dnevnem redu je tudi vprašanje likvidacije.

— **Zopet nova internacijonala.** Iz Hamburga poročajo, da se bodo meseca majnika sestali tamkaj delegati raznih socijalističnih frakcij h kongresu, na katerem se obnovi druga internacijonala, ki bo imela nalogo, boriti se proti tretji in drugi in pol ter združiti ves socijalistični svet, ki je danes docela razbit. Mi dvomimo v uspeh tega dela. Danes imamo že toliko internacijonal, da pomeni ustanavljanje novih ali pa obnavljanje starih že pokopanih le še korak dalje v večjo zmedo in razdvojenost socijalističnih vrst. Že razvrščevanje internacijonal v prvo, drugo, tretjo itd. ter celo na polovičarske internacijonale, pomeni smrt vsemu pokretu. Internacijonala je lahko samo ena in ta mora biti brez številke. Kakor hitro jih je več in imajo številke, so vse skupaj le navadne klike. Sicer pa današnji časi še niso zreli za pravo internacijonalo. Te ne bodo doživele naše generacije, morda celo tudi še naši prvi potomci ne.

— **Položaj vpokojencev v Avstriji** je vse prej ko rožnat. Naši vpokojenci, ki so bili večinoma po preobratu vpokojeni vsled neznanja jezika, kaj radi zabavljajo čez našo državo in stavljajo za vzgled sosedno Avstrijo, toda če bi jih poslali za četrt leta čez mejo, bi se gotovo prav radi povrnili zopet nazaj k nam. Graški listi poročajo med drugim tudi o sijajnem položaju vpokojencev graške cestne železnice. Mnogi, ki so služili po 30 in še več let, dobivajo pri današnji draginji in valuti mesečno reci, beri in piši: 50 avstrijskih kron pokojnine. Dvomimo, da jih bo zato zavidal kak jugoslovenski vpokojenec, ki dobiva vsaj najmanje toliko dinarjev. Pa še teh je pri nas presneto malo. In teh revežev se niso spomnili niti socijalisti, ko so bili na vladi, niti krščanski socijalisti s prelatom dr. Seiplom na čelu. In vendar se kaj radi trkajo na prsi, češ mi smo za delavca in malega človeka.

— **Cene kruha na Dunaju** vsak teden naraščajo. S prihodnjim pondeljkom se podraži črni kruh za 60 kron in stane kolač, ki nima niti kilogram teže, 6780 K. Ena žemlja stane 420 kron.

— **Velike poneverbe na graški pošti.** Pri progovzdrževalnem odseku glavne pošte v Gradcu so te dni odkrili v blagajni primanjkljaj v znesku 30 milijonov kron. Denar si je prisvojil nek uslužbenec na ta način, da je ukradel nakaznico in si jo dal izplačati pri glavni blagajni. Hotel je z denarjem pobegniti, toda prišel je komaj do Puntigama, kjer ga je že čakala roka pravice in ga oddala v zapor graškega sodišča.

— **Jajca so draga, meso je drago, zato uživajte »Pekatete«,** ki so enako redilne, kakor meso. So najcenejše, ker se zelo nakuhajo.

— **Nov proces zoper duhovščino v Rusiji.** Iz Moskve poročajo, da se prične te dni pred revolucijonarnim tribunalom v Moskvi nov proces zoper celo vrsto obtožencev iz duhovskega stanu. Med obtoženci je tudi 13 žensk, sester nekega katoliškega samostana. Obtožene so, da so pripadale neki protiboljševiški organizaciji, ki se je zbirala v njihovem samostanu.

— **Sestra pokojnega ruskega carja okradena.** Londonski listi poročajo, da je velika kneginja Ksenija Aleksandrovna, sestra pokojnega ruskega carja Nikolaja II. prijavila londonskemu sodišču nekega Calverta in Sternbacha, ker sta jo osleparila za 860.000 francoskih frankov. Lopova, oba čifuta, sta varala veliko kneginjo na ta način, da sta ji pripovedovala o nekih važnih izumih, katere sta iznašla in za katere rabita denar, da jih dovršita in spravita v promet. Kneginja jima je verjela, prodajala svoje dragocenosti in jima dajala denar, nazadnje pa je vendar spoznala, da jo lopova vlečeta za nos in jo le nesramno izkoriščata. Tako je tudi še ena zadnjih članic nekdanje mogočne ruske carske obitelji postala žrtev čifutskih sleparjev, kakor je postala velika Rusija žrtev sleparskih čifutskih politikov Lenina, Trockega in drugih.

— **Masaryk — protektor olimpijskih iger v Pragi.** Na prošnjo mednarodnega odbora olimpijskih iger je prevzel predsednik češkoslovaške republike Masaryk pokroviteljstvo nad olimpijskimi igrami, ki bodo l. 1925 v Pragi .

— **Grozen zločin v bedi.** V Maglodu na Ogrskem je izvršil čevljarski mojster Borbas grozen zločin. V svojem podstrešnem stanovanju je z britvijo prerezal vratove svojim petim nedoletnim otrokom, nato pa se je sam obesil. Štirje otroci so bili takoj mrtvi, peti pa je sicer še pri življenju, vendar pa je malo upanja, da bi okreval. Vzrok obupnega čina je beda, v katero je zabredel s svojo družino vsled brezposelnosti.

— **»Bolj na levo, Veličanstvo!«** O švedskem kralju Gustavu pripovedujejo sledečo anekdoto: Nekega dne je igral tenis z znano francosko sportistinjo Suzano Lenglen. Često so mu žoge uhajale preveč na desno. Vneta igralka mu je med igro zaklicala: »Bolj na levo, Veličanstvo!« Kralja je posilil smeh in mirno ji je odgovoril: »Ravno to mi vedno pravi tudi Branting!« (Branting je bil socialistični ministrski predsednik na Švedskem.) Kralj je tokrat ubogal in metal žoge bolj na levo.

— **Viljem Hohenzollern — versko blazen.** Angleški listi poročajo, da je postal bivši nemški cesar Viljem versko blazen. Poseben poročevalec nekega londonskega lista je odšel v Doorn, ter doznal zanimive podrobnosti o Viljemovem stanju. Viljem je popolnoma oglušil na levo uho. To je silno slabo uplivalo na njegovo duševno stanje. Še bolj ga je potrlo dejstvo, da je dr. Steinachova operacija ostala brezuspešna. Spoznal je, da se nevzdržno stara. Vsa živahnost ga je minila. Postal je skrajno religijozen in po celé noči čita Lutrovo sveto pismo, najraje stari vek. V tem svojem verskem fanatizmu je začel pisati tudi neko politično-versko zmes, v kateri prerokuje važne dogodke in čudeže, ki se bodo zgodili v kratkem v Evropi. Njegovo prerokovanje konča seveda s tem, da bo zopet zasedel nemški prestol.

— **Neverjeten beg treh norcev.** V Ameriki se zgodi marsikaj neverjetnega in tudi ta slučaj se je pripetil v norišnici v Mattcavan. Na kriminalnem oddelku so imeli zaprte tri »norce«, ki so bili v resnici nevarni zločinci. Dogovorili so se, da pobegnejo. Ko jim je stražar na večer prinesel vodo, so ga napadli in ubili; nato so vdrli v postajo za brezžični telefon, jo razdrli, čuvarja, oziroma telefonista pa povezali. Pozneje so premagali še tri druge čuvarje, nato zbudili šoferja, češ, da ravnatelj zahteva avtomobil. Ko je šofer prišel z avtomobilom, so povezali tudi šoferja, naložili »ujete« stražnike ter pobegnili. Kakih 20 milj zunaj mesta so ujete stražarje položili na rob ceste ter se odpeljali dalje. Še le druzega dne so vse tri ujeli v bližini Newyorka.

— **Najstarejša bolnica na svetu** je bolnica Sv. Bartolomeja v Londonu, ki slavi letos svojo 800 letnico. Bolnica, ki je bila ustanovljena l. 1123, je doživela skoraj celo zgodovino Anglije. Ranjenci iz neštetih vojn so se lečili v njej. V vsej tej dobi je bila samo trikrat prezidana in preurejena. Proslava 800 letnice se bo seveda vršila na zelo slovesen način.

— **Samomor podpolkovnika Mihajlovića.** V Sarajevu je pred par dnevi izvršil samomor podpolkovnik Mihajlović. Vrgel se je iz druzega nadstropja na cestni tlak ter ostal težko ranjen. V bolnici je par ur nato podlegel poškodbam. Pred vojnim sodiščem v Sandžaku bi se bil moral te dni zagovarjati, ker je pred 10 leti nagovoril nekega naredníka da je izvršil uboj. Strah pred odgovornostjo je bil vzrok samomora. Pokojnika slikajo kot vzornega in vestnega oficirja.

Naša morska obala od 600 km je brez obrambe! Snujmo „Jadransko Stražo“!

Dopisi.

Sv. Trojica v Halozah. Redkokedaj se čuje kaj iz naše fare. Morda je že kdo mislil, da smo izumrli. A temu ni tako. Mi zdaj po volitvah samo čakamo, kedaj bodo naši klerikalni poslanci dosegli svojo »avto-polomijo« in Radić svojo republiko. Pred volitvami so kričali: viničarji, delavci, obrtniki, proč od Srbije! Sedaj pa že čitamo, da zmiraj popuščajo pri svojih geslih. Tako bodo tudi pustili vse tiste, ki so šli na njihove limanice. Star pregovor pravi, da je obljubiti in dati preveč. Teh misli sta po našem mnenju tudi dr. Korošec in Radić. Upamo, da se bodo ljudje spametovali ter ne bodo več vsega verjeli, kar bo kak mazač pridigoval. — Zavedni farani.

Celjske vesti.

Roparski napad pred tremi leti. Dne 2. maja 1920 je prišla pred hišo Maksa Cukale v Prekope vojaška patrulja treh mož, za katero so se skrivali trije lopovi. Zahtevala je posestnika. Ker pa ni prišel, so možje kričali ter hoteli s silo vdreti v poslopje. Duri so pa bile dobro zapahnjene, tudi so prihajali na krik sosedje, nakar so roparji pobegnili. Poizvedbe po njih so bile zaman. Šele sedaj sta bila od orožn. stanice v Zagorju aretirana rudarja Fr. Dernovšek in Josip Herle ter oddana v zapore celjskega okrož. sodišča, ker sta dejanja osumljena.

Industrijsko-obrtna izložba v Mariboru

združena z vinarsko, vrtnarsko, umetniško in gradbeno razstavo.

(Od 15. do 26. avgusta 1923.)

Industrija na razstavi. K letošnji razstavi, ki je, kakor že omenjeno, zamišljena v mnogo večjem obsegu in ki naj dokumentira ves razvoj industrije in obrti zlasti ob naši severni meji, je pritegnjena tudi industrija. Mislimo, da ni treba posebej naglašati važnosti te razstave zlasti za one industrijske panoge, ki so še le v razvoju in o katerih se pri nas kljub temu, da je take industrije mnogo, pravzaprav še zelo malo ve in zna. Velesejmi so predvsem trgovinske institucije, kjer se sklepajo kupčije v velikem obsegu, dočim je namen razstave predvsem ta, da seznani najširšo javnost z domačo industrijo in tako opozori na njo vse konzumente. To je torej prva razstava te vrste in za to tembolj važna za naše industrije. Ne le v industrijskih krogih, tudi v krogih konzumentov in trgovcev je bilo doslej pomanjkanje take razstave zelo občutno, ker je moral marsikdo premišljevati in pisariti okrog, ne vedoč, da dobi ta ali oni industrijski izdelek po mnogo nižji ceni in mnogo prej doma v lastni državi, na drugi strani pa je industrijalec z ogromnimi stroški iskal kupcev in metal tisočake za reklame, da je opozoril javnost na svoje podjetje. In kljub temu ni mogel doseči zaželjenega uspeha. Vsemu temu se da odpomoči samo potom takih razstav, katere obiščejo interesenti iz vseh delov države in tudi mnogo inozemcev.

Zato je pač predvsem v interesu industrije in njenega razvoja, da se v čim večjem številu udeleži razstave. Gmotne razmere, ki sicer tega ali onega obrtnika ovirajo, da bi se razstave udeležil, pač pri industriji ne pridejo v poštev. Saj se stroški v primeru z ugodnostmi, ki jih nudi vsaka razstava, tako majhni, da ne pridejo niti v poštev in daleč nadkriljujejo vsak, tudi najmanjši uspeh. Že sama obrtna razstava je lansko leto zabeležila milijonska naročila in marsikak obrtnik še niti sedaj ni izvršil vseh naročil, ki jih je sprejel na razstavi. — Tem večji bo uspeh industrije.

Že iz navedenih razlogov je pričakovati, da se bo industrija v častnem številu udeležila letošnje razstave, prve te vrste v Mariboru. Prometne zveze so zelo ugodne in razen tega je dobil razstavni odbor zagotovilo, da se bo dovolil za razstavljeno blago po železnici 50% popust. O tem bomo poročali še natančneje. Za danes samo ponavljamo vabilo, da se industrijci v čim večjem številu udeleže razstave s svojimi izdelki.

Obrtniki! Ali ste že premislili, kake koristi in ugodnosti nam nudi razstava? Ako še tega ne veste, vprašajte tovariše, ki so se udeležili lanske in predlanske razstave. Nekateri še sedaj niso izvršili vseh naročil, ki so jih lani dobili. Kakor lani, se bodo tudi letos odlikovala najboljša dela. Ne zamudite toraj te prilike in sigurno prijavite udeležbo, ko sprejmete prijavnico, ki se bodo razposlale prihodnje dni.

Industrijci, ki se nameravajo udeležiti ljubljanskega velesejma s svojimi izdelki, se brez skrbi lahko udeleže tudi industrijsko-obrtne izložbe v Mariboru. Transportni odsek razstavnega odbora bo skrbel za pravočasni prevoz blaga iz Maribora na sejmišče v Ljubljano. Transport se bo vršil z direktnimi vozovi in se ni bati, da bi blago zakasnelo. Zato vsi na razstavo v Maribor.

Objave.

§ **1. maj.** Zveza jugoslovenskih železničarjev podružnica Maribor priredi s sodelovanjem vseh odsekov narodno železničarskega glasbenega društva »Drava« proslavo delavskega praznika v vseh prostorih Narodnega doma od 16. ure naprej. Na sporedu: godba, petje, ples. Vstopnina 5 Din. Ker je čisti dobiček namenjen izključno za podpore bolnim tovarišem-železničarjem, uljudno vabimo vse članstvo ter vse narodno občinstvo na mnogobrojno udeležbo.

§ **Društvo Napredne mladine iz Primorja v Mariboru** vabi Primorce in pevce društva »Jadran« na ustanovni občni zbor, ki se vrši dne 29. aprila ob 10. uri v gostilni »Maribor«, Vetrinjska ulica. — Pripravljalni odbor.

§ **Planinci,** kateri ste dobre volje, se naprošate, da se pred vsakokratnim odhodom na Mariborsko kočo oglasite v trgovini I. Kravos, Aleksandrova 13. Tam se vedno dobi kaka malenkost za MK. Vsak pravi planinec naj si v čast šteje, ako more tozadevno planinstvu kaj pripomoči. Planin. Zdravo!

§ **Mariborska koča.** Iz Maribora mimo kadetnice, ali pa iz Hoč črez Reko 3 ure. Priznano dobra postrežba z vsem, kakor v mestnih restavracijah, dalje tudi jajca, mleko in maslo vedno na razpolago. Ker je sneg že izginil, je tura za vsakogar, še tako salonske planince, priporočljiva, ter v spomladni obleki naravnost vabljiva.

§ **Prostovoljno gasilno društvo v Račjem** priredi svojo letošnjo poletno slavnost dne 10. junija in se prosijo cenj. društva, da ta dan ne prirejajo svojih veselic. Lanska prireditev bo gotovo še vsakomur v prijetnem spominu. Letošnja slavnost bo še lepša in bogatejša. — Dne 10. junija vsi v Račje.

Turistika in sport.

: **Prvenstvena tekma ISSK Maribor : SK Rapid, Maribor** se vrši v nedeljo dne 29. aprila tl. popoldne v Ljudskem vrtu. Čas še naznanimo.

: **ISSK Maribor** pozivlja tako prvo, kakor tudi rezervno moštvo, da je v nedeljo kompletno in točno pripravljeno za prvenstveno tekmo s SK Rapid. — Kapetan.

: **O. A. SPD.** Nedeljo, 29. aprila. Mrzlica, 1051 m, masivna gora s tremi vrhovi, zato jo imenujejo tudi Savinjski Triglav. Razgled zanimiv. V sedlu Hausenbichlerjeva koča. Odhod ob 5.20 do Celja—Žalec. Jestvine s seboj vzeti. — Torek, 1. maja: Sv. Duh na Ostrem vrhu. Odhod ob 5.05 do Št. Lovrenca, sestop v Falo. Nekaj jestvin za med potjo. — Opozarjamo vse gostilničarje in kavarnarje, da naročijo Planinski Vestnik. Planinci! Zahtevajte v vseh javnih lokalih to našo revijo! Vsak član naj bo tudi naročnik Vestnika. Naročila sprejema O. A. SPD., Maribor, Krekova ulica 5 I.

Planinski koledar, l. 1923, je zasežen. Mnogi ga še niso plačali, čeprav se jih je terjalo ter niso reklamirali prejema. Zadnji termin za plačanje je 5. maj. — Letnika 1922 je še nekaj komadov na razpolago ter se jih dobi pri založniku, Krekova ul. 5 I.

Naročajte „Jadransko Stražo"!

Mariborske vesti.

Maribor 28. aprila 1923.

Import tujega življa pri južni železnici.

Prejeli smo: Opetovano smo že poročali, kake škandalozne razmere vladajo pri južni železnici, kar se tiče narodnostnega vprašanja. Kdor je Nemec, ta je strokovnjak, za tega so nagrade, izvanredna napredovanja itd. Naš narodni živelj pa se zapostavlja, kjer le mogoče. Tako se vrši zadnjo dobo sistematičen import tujcev, naravno v škodo našega življa. Italija izganja vse železničarje, ki so **optirali za Italijo,** to gotovo niso naši ljudje, nekateri so celo sami izjavili, da jim ni za našo državo, da so zaprosili za sprejem v Avstrijo. A ker se jih tudi ta ni hotela usmiliti, so pač osrečili našo upravo juž. žel. ki jih je seveda odprtih rok sprejela, čeravno nekateri ne znajo oziroma nočejo znati službenega jezika.

Da ne bo kdo mislil, da so to prazne čenče, hočemo postreči javnosti z imeni in podatki. Od novembra l. l. je sprejelo obratno ravnateljstvo juž. žel. sledeče begunce iz Tirolske: nadsprevodnika Michaila Weiss (ki se tudi v službi poslužuje izključno nemškega jezika), Franca Markus, Alojza Schkortz in Wittrich Wilhelma, strojevodje Zupančiča, Grliča Murko-ta in Meckleuscheka, delavce Podjaverscheka, Settarja, Rossmanna, Furatscha itd. Napovedani so še drugi. Zlasti so hiteli takrat, ko se je mislilo na podržavljenje juž. železnice.

Vsi dobijo službo predvsem na severni meji, v Mariboru. Kogar nočejo Italijani in Nemci, pride potem kot »strokovnjak« v Jugoslavijo. Kakega pomena je to za Maribor iz občenarodnega stališča, uvidimo šele, če upoštevamo, da ima skoraj vsak tak **begunec in »narodni mučenec«** večglavo družino, katera je naravno vsa »strammdeutsch«.

Še iz druge strani nam preti nevarnost tega »importa«. V Avstriji se vrši namreč takozvani »Abbau« drž. uslužbencev. Doznavamo, da jim tukajšnji prijatelji že pripravljajo tople kotičke, in naenkrat bomo imeli tukaj celo vrsto novih »strokovnjakov«. Slovenec pa ostani podrejena para, oziroma čakaj zapostavljen, dokler ti paraziti ne zginejo v velezaslužen pokoj.

Apeliramo na merodajne činitelje, naj import tujega življa preprečijo z vso silo, dokler ne bo prepozno.

Če jim država ne more zabraniti, naj jih vsaj uprava juž. žel. v škodo naših ljudi ne nastavlja, temveč jih naj upokoji.

—□—

m **Klic na pomoč v obupu.** Več poštnih uslužbencev z večjimi družinami se je obrnilo na nas s prošnjo, naj objavimo, da iščejo postranskega zaslužka in sicer štirikrat v tednu po vsaki ponočni službi en dan. Draginja neprestano narašča, plače pa so že od l. 1921 vedno enake. Poštni uslužbenci nižjih kategorij so obupani, zabredli so v dolgove, da nimajo več pri trgovcih kredita in radi bede ne morejo več zadostno opravljati svoje službe. Prosijo podjetnike, naj jim priskočijo na pomoč. (Človek se pri tem nehote spomni slučaja iz Ljubljane, ki se je zgodil nedavno: Izstradanemu drž. uslužbencu z 8 otroci je začel hirati eden izmed otrok. Da da ugotoviti njegovo bolezen, ga zapelje v bolnico, kjer mu zdravnik pove, da nima otrok nobene bolezni, samo hrane mu je treba. Lahko si mislite, kako je bilo ubogemu izstradanemu možu pri srcu ob teh besedah! Zato pa: naj si že bo koalicija v vladi med hudičem in Bogom ali kakoršnakoli, uradniško vprašanje mora biti rešeno nujno!

m **Brez komentarja.** Današnje »Jutro« je prineslo med »Malimi oglasi« sledečo objavo: »Orjuna, Maribor! Za Vaš nastop proti bivšemu feldkuratu Golecu hvala Vam! Opravili ste mesto nas zaslužneno plačilo. Vojaki bivšega 97. pp.

m **Zaključna slavnost na obrtnonadaljevalni šoli v Mariboru.** Kakor minula leta, se zaključi pouk na mariborski obrtno-nadaljevalni šoli tudi letos na svečan način. Slovensko obrtno društvo v Mariboru je zavedajoč se velikega pomena obrtnih šol, tudi letos razpisalo nagrade za najboljše učence, ki naj vzpodbujajo obrtniški naraščaj k vestnemu delu in stremljenju po napredku. Svečana izročitev nagrad, združena z razstavo vajeniških del in risb se vrši v nedeljo, dne 29. aprila ob 10. uri dopoldne v telovadnici državne realke v Krekovi ulici, kjer se zberejo učenci pod vodstvom svojih učiteljev. K svečanosti so vabljeni vsi gg. mojstri, da se ob tej priliki sami prepričajo o napredku svojih učencev. Načelniki posameznih zadrug se naprošajo, da opozore vse svoje člane na to prireditev in jih povabijo k udeležbi. Vstop prost. Prostovoljni prispevki so namenjeni za vajeniški dom. Vabljeni so tudi vsi prijatelji mladine. Razstava vajeniških del bo odprta tudi v pondeljek. — Slov. obrtno društvo v Mariboru.

m **Ljudska univerza.** V pondeljek dne 30. t. m. ob pol 20. (8.) uri zvečer predava g. inž. Kukovec o »Tagoreu kot umetniku«.

m **Trgovine 1. maja popoldne zaprte.** Vsled sklepa trgovskega gremija imajo biti dne 1. maja popoldne vse trgovine zaprte.

m **Proslavo 1. maja** priredi za narodno delavstvo v Mariboru Zveza jugoslov. železničarjev skupno z »Dravo« v torek popoldne ob 6. uri v vseh prostorih Narodnega doma.

m **Spored koncerta mariborske vojne godbe v parku** dne 29. aprila 1923. 1. Fülekruss: »Veseli bratci« koračnica. 2. Adam: »Ko bi bil kralj«. Ouvertura. 3. Nedbal: Valček iz operete »Polska kri«. 4. Delibes: Suita iz baleta »Sylvia«. 5. Nyari: »Pesem rumunske kraljice«. 6. Zajc: »Večer na Savi«. 7. Jakl: »Slovenski biseri«. Potpuri. 8. Brandl: »Ljubljanka«, koračnica.

m **Najlepše romane in druge raznovrstne knjige iz svetovnega slovstva v vseh jezikih izposojuje proti neznatni izposojnini »Ljudska knjižnica« v Narodnem domu. Knjižnica kupi takoj po izidu vsako novo slovensko knjigo.**

m **Prijet cerkveni tat.** V veržejski cerkvi je bila pred več meseci ukradena srebrna monštranca. Mariborska policija je te dni izsledila in zaprla enega izmed osumljencev. Ime se drži tajno, da ne bodo tovariši preveč pozorni in bi se izognili nastavljenim zankam.

m **Tatvina perila.** Emanuel M. iz Maribora je ukradel svoji sosedi razno perilo v skupni vrednosti 9040 kron. Ni pa imel sreče, ker ga je takoj na to prijela policija, perilo vrnila lastnici, njega pa oddala sodišču.

m **Sporni voziček.** Trgovki Mariji Faninger na Aleksandrovi cesti je bil pred par dnevi ukraden mali, ročni voziček. Te dni pa je srečala na cesti nekega fanta, ki je na ravnotakem vozičku peljal sodček. Prijavila ga je policiji, ki je fantu voz odvzela. Kmalu na to se je oglasil viničar Anton Rumpf iz Počehovja ter zahteval voz nazaj ker je njegova last. Ker trdita oba, da je njun voz, bosta morala vsak pripeljati svojega kolarja, ki je voz napravil, da se bo izkazalo, čegav je pravzaprav voziček.

m **Zakaj se mesarji tepejo.** Včeraj sta se stepla mesarska pomočnika Alojzij in Miha P. ter se obdelala tudi z mesarskimi noži. Miha je bil svoj čas posodil Lojzetu hlače, ki mu jih pa ta ni več vrnil. Ker ga je srečal v posojenih hlačah, mu jih je hotel kar z nožem sleči. V ta opravek pa se je vmešala policija in finale bo govorila sodnija.

m **Kako se kuha dobra kava.** Staro je iskustvo, da okus kave ne odvisi samo od vrste, temveč v visoki meri tudi od priprave iste. Ravno dobre vrste kave zahtevajo osobito brižljiv postopek, ker se drugače ne more razviti njihov fini okus in dober vonj. Tvrdka **Meinl,** katera se že dalje od dva ljudska veka bavi skoro izključno z trgovino kave, ima lastnega strokovnjaka, kateri stalno obiskuje one kraje, v katerih dela tvrdka Meinl (Jugoslavija, Avstrija, Čehoslovaška, Italija, Madžarska in Poljska). Svrha temu potovanju je, da se z ene strani razjasni našim spoštovanim gospodinjam završeno pripravljanje kave, a na drugi strani, da se tudi v tem pogledu izkoristijo njihova izkustva. Zato si dovoljujemo naše spoštovano občinstvo povabiti na brezplačni poskus dobre kave, ki se bo kuhala v naši podružnici, Gosposka ulica št. 7 in to dne 3. maja tl. Opozarjamo cenj. čitatelje na to poskušnjo ter priporočamo obilen obisk.

m **Zahtevajte** brezplačni ilustrovani cenik »KARO-čevljev«, ki je opremljen z vsemi zelo praktičnimi pripomočki za odmerjanje noge. Dragotin Roglič, Maribor, Koroška c. 19, Telefon 152. 587

Narodno gledališče

Repertoire:

Sobota, 28. aprila: Faust izv. Gostovanje gg. Balabana (bariton), Sowilskega (tenor) Zathega (bas), članov ljubljanske opere.

Nedelja, 29. aprila: Pri treh mladenkah, izv. kuponi. Gostuje g. Sowilski (tenor), član ljubljanske opere.

Pondeljek, 30. aprila zaprto.

Torek, 1. maja: Ubijač, izv. V proslavo 1. maja.

—□—

»Faust«. Danes, v soboto zvečer se po daljšem času vprizori krasna Gounodova opera »Faust«. Predstava je čisto nanovo naštudirana (režija: ravnatelj opere Andro Mitrovič). Opera »Faust« je eno najglobljih in najpriljubljenejših del. Sujet svetovnega genija Goetheja je bil podlaga znamenitemu komponistu Gounodu, kateri je vdahnil pesniškemu delu odgovarjajočo glasbo na posebno fino občuten način. Zanimiva bo tudi zasedba pri tej predstavi. Da bo predstava čim odličnejša, bo pela Siebla gdč. Gajeva, Marto poje gdč. Kogejeva (preje gdč. Petkova), Brandnerja poje g. Janko, Margareto ga. Mitrovičeva. Kot krona vsega bodo pa odlični gostje ljubljanske opere in sicer g. Balaban (bariton), g. Sowilski (tenor), g. Zatheg (bas). G. Balaban je pred kratkim gostoval v »Traviati« kot Alfredov oče. Takrat smo spoznali, da je g. **Balaban** pevec, ki mu ni ne pevsko ne igralsko niti najmanje oporekati. Isto moremo reči o g. **Sowilskemu** (tenor), ki nas je že večkrat posetil »Pri treh mladenkah« kot Schubert in »Faustu« kot Faust. Že pri prvem gostovanju v »Faustu« si je namah pridobil simpatije občinstva. G. Hugo **Zathega** mariborsko občinstvo še ne pozna. Je to eden najodličnejših članov ljubljanske opere, kjer sodeluje že več let in uživa pri ljubljanskem občinstvu izvanredne simpatije. Pri nas bo odlični gost kreiral »Mefista«, ki je ena njegovih najboljših partij. Skratka: nocojšnja predstava bo nudila prvovrsten umetniški užitek, zato naj nihče ne zamudi ugodne prilike ogledati si to predstavo, ki bo nedvomno ena najodličnejših glasbenih predstav letošnje sezone.

»Pri treh mladenkah«. V nedeljo, 29. aprila se ponovno vprizori ena najpriljubljenejših operet »Pri treh mladenkah« (Dreimäderlhaus), ki je pri vseh dosedanjih vprizoritvah dosegla jako lepe uspehe. V operetu je poleg sentimentalnih scen mnogo komičnih prizorov, ki so nadvse zabavni. Vlogo Schuberta nam bo zopet kreiral g. Sowilski, ki nam je izza zadnjih gostovanj v tej vlogi v jako lepem spominu. Predstava se vrši za izv. ab. in kupone.

»Ubijač«. V proslavo delavskega praznika 1. maja vprizori tukajšnje gledališče grandiozno Zolajevo dramo »Ubijač (L'Assommoir), drama v petih dejanjih (devetih slikah). Drama je zajeta iz nižjih pariških slojev. V tej drami nastopi ves gledališki ensemble, razen tega sodeluje iz prijaznosti več drugih oseb izv. gledališča. Skupno bo nastopilo 40—50 oseb. Ta drama, ki si je hitro pridobila svetoven sloves se je igrala v Parizu skoro neprenehoma 300 na Angleškem celo 500 krat. Igra se še vedno ta drama po vseh večjih odrih z največjim uspehom. Režira g. ravnatelj Bratina.

Kultura in umetnost

x **Premiera delavske igre »Žrtve«** je preložena na sredo dne 2. maja. Spored ostane neizpremenjen. — Nujno vabimo vso umetnost ljubečo občinstvo, da se udeleži predstave kljub neljubi preložitvi, ki je Ljudskemu odru — brez njegove krivde — prinesla novih gmotnih težkoč. Vstopnice se prodajajo vsak dan v pisarni Ljudskega odra v Kazini.

x **Znižana vstopnina za delavstvo ob primieri »Ubijač«.** Dne 1. maja vprizori gledališče slovito ljudsko igro »Ubijač«. Delavstvo ima za to predstavo 40% popusta. Nakazila za vstopnico izdaje delavsko tajništvo, Delavski dom na Ruški cesti.

x **Predavanje o Rabindranathu Tagore.** V zvezi z jutrišnjim predavanjem v »Ljudski univerzi« o Rabindranathu Tagore opozarjamo občinstvo na tega slovitega indijskega umetnika in raziskovalca človeške duše, ki nam slika v nevenljivi lepoti in to v obliki pesmi, pripovedk in dram tajnosti človeškega srca in globino človeške narave. — A Tagore se ni udejstvil le kot umetnik, temveč tudi kot raziskovalec največjih socijalnih problemov, osobito vprašanja nacijonalizma, ki je postalo v Evropi v zadnjem stoletju odločujoči faktor naše politike — nadalje kot globoki raziskovalec verskega vprašanja in se more reči v tem pogledu, da se še ni oklenil nikdar človek z večjo gorečnostjo in ljubeznijo Božanstva ko on. Tagore ga išče vsepovsodi — in ga najde vsepovsodi, predvsem na zemlji in v naši duši. Smelo se more trditi, da po Kristusu ni nikdar imel noben človek Azije takega vpliva nad zapadom, kakor ga ima Tagore. Velike množice zapada vidijo v njem odrešenika zapada, ki nas more edini peljati iz naše zmedlenosti in razdvojenosti na pot prave zemeljske sreče. Evropa in Amerika sta ga povzdigovali v nebo, ko je bival leta 1920 med nami. Predavatelj g. I. Kukovec hoče podati celotno sliko njegove velike osebnosti. Popisal bo najprej njegovo življenje, ga označil kot lirika in prečital njegove najlepše pesmi. To bo okvir predavanja 30. t. m. V naslednjem predavanju bo obdeloval njegove dramatične in pripovedniške umotvore. Če bo zadostnega zanimanja bo še govoril tudi o Tagoru kot modrijanu v nadaljnih predavanjih.

x **Proslava 1. maja na Ljudskem odru.** Kakor smo že poročali, vprizori Ljudski oder dne 30. aprila ob pol 20. (½8.) uri zvečer v tukajšnjem Narodnem domu izvirno delavsko igro »Žrtve«. Pisatelj igre je preprost delavec Alojzij Petek, po poklicu slikarski in dekoraterski pomočnik, ki je bil dalje časa zaposlen tudi kot oderski delavec v mariborskem Narodnem gledališču. Snov igre je zajeta iz delavskega življenja in en sam mogočen klic: Brez žrtev ni doseženih ciljev! — Igra bo gotovo privabila Ljudskemu odru mnogo novih prijateljev. — Vstopnice prodaja že danes pisarna Ljudskega odra v Kazini.

x **Ga. Brandl-Pelikanova** ponavlja svoj sonatni večer, ki se vrši dne 28. tm. v mali Götzovi dvorani v Mariboru, dne 2. majnika ob 20. uri v dvorani Glasbene Matice v Ptuju z istim vsporedom. S tem bo ustreženo vsestranski želji Ptujčanov, ker se bo z izbranim vsporedom nudil muzikalnemu občinstvu zares umetniški užitek.

x **Hrvatski umetniki in slovensko občinstvo.** Zagrebški »Obzor« z dne 25. t. m. prinaša sledečo notico: »Neuspeh naših umetnikov v Sloveniji. Javili smo, da je zelo agilni umetniški klub »Grohar« v Mariboru priredil začetkom tega meseca razstavo slik gospe Naste Roje in dveh hrvatskih umetnic, ki se bavita z umetno obrtjo. Razstava je bila zasnovana na kakih 14 dni. Medtem jo je klub pretečeni teden podaljšal in sicer radi tega, ker **razstavo v Mariboru niso obiskovali.** Sam »Tabor« je poročal, da jo je obiskalo do termina, ko je bila podaljšana, samo 150 ljudi. To je tretji neuspeh naših hrvatskih umetnikov v Sloveniji in izgleda, da naše umetnike po nekem stalnem programu v Sloveniji bojkotirajo in njihovih razstav ne obiskujejo. Ker pa renome in sodba o vrednosti hrvatske umetnosti ni odvisna od priznanja Slovencev, svetujemo našim umetnikom, naj si ne delajo nepotrebnih stroškov in naj ne hodijo v Slovenijo. Prodali itak ne bodo ničesar.« — Zelo obžalujemo, da je moral zagrebški list izreči tako ostre besede na račun slovenskega občinstva in vzeti v zaščito hrvatske umetnike, ki baje v Sloveniji ne najdejo priznanja. Mislimo pa, da ta pesimizem sloni na napačnih premisah. Trditev, da se hrvatske umetnike po načrtu bojkotira, je samovoljna in neresnična. V Sloveniji niso politične strasti nič manj razgrete kot na Hrvatskem, toda od umetnikov nismo nikdar zahtevali strankarske izkaznice ali krstnega lista. Hrvatski umetniki so bili vedno sprejeti tako navdušeno kakor naši. Mariborsko gledališče nas na pr. pogosto seznanja z zagrebškimi opernimi pevci, tukajšnja drama daje hrvatske komade v izvirniku itd. Lunačkovi »Ilirci« so bili kljub svoji tehnični in umetniški pomanjkljivosti tako zasedeni kakor Strindbergove drame, Zagorkini »Jalnuševčani« so polnili gledališče toliko kot »Revizor« itd. O kakem bojkotu, celo dogovorjenem bojkotu tedaj ne moremo govoriti in ga tudi ob razstavi gospe Rojčeve ni bilo. Obstoji pa nekaj drugega in o tem bi bilo treba napisati posebno poglavje: Desinteressement za umetnost vedno bolj raste, pospešuje pa ga težki ekonomski položaj onih, ki bi imeli največ umevanja za umetniška stremljenja. Poznamo ljudi, ki si morajo solznih oči prikrajšati umetniški užitek, ker je vprašanje kruha in družine važnejše od duševnih potreb in zahtev. Polagoma pa človek otopi in se uda položaju. Maribor je mesto delavstva in srednjega stanu; ni treba razpravljati na dolgo in široko, iz kakih razlogov je tu manj terena za umetnost nego kje drugod. Kar je petičnih ljudi, so večinoma parveniji, ki nimajo smisla za umetnost ali pa tujerodci, ki ne bodo obešali v svojih salonih slovenskih ali hrvatskih umetniških slik. Tudi slovenske razstave so bile škandalozno slabo obiskane, in če so naši domači umetniki kaj prodali, se imajo za to zahvaliti svojim osebnim zvezam in stikom. Priznanje ni vedno odvisno od tega, koliko slik umetnik razpeča. Moralnega priznanja pa Slovenci nismo nikomur odrekli, najmanj pa hrvatskim umetnikom. Odločno pa moramo zanikati, da bi nas pri presoji njihovih del vodili kaki politični ali plemenski motivi. Kdor zasleduje naše kulturno življenje, ve, kolikokrat se kakemu kulturnemu delavcu izvije vzdih: »Ne gre, pa ne gre!« V provincijalnih mestih je treba še marsikaj graditi od temeljev in premagovati ovire, ki jih v kulturnih centrih ni več. — Kdor pa ne računa tudi z ekonomskimi razmerami, dela polovične sodbe in sklepe! I—ns.

x **Češkoslovaška akademija lepih umetnosti v Rimu.** Kakor poročajo iz Prage je češkoslovaška vlada sprejela zemljišče, ki ji ga je ponudila rimska občina za zgradbo poslopja za češkoslovaško akademijo lepih umetnosti. Stavbišče se nahaja blizu vile Borghese in zgradba bi morala biti gotova v petih letih. Pri tem gre za lepo pobudo Rima, ki želi zbrati v bližini vile Borghese slične akademije vseh narodov, tako da bi Rim nudil umetnikom dragoceno polje za proučavanja umetnosti.

x **Zveza kulturnih društev.** Seznam iger, ki se nahajajo v arhivu ZKD in ki so na razpolago v Zvezi včlanjenim društvom. Glej Jutro št. 248 (19. oktobra 1922.) in št. 295. (14. decembra 1922.). Nadaljevanje: XXXII. Sokoli gredo. Šala s petjem v enem dejanju, spisal dr. Ivan Lah. (6 oseb, dve ženski vlogi, primerna za Silvestrovo). XXXIII. Knez Semberijski. Igra v 10 prizorih, spisal Br. Nušič (8 oseb, dve mladi deklici, dva dečka, en mladenič, kmetje, panduri, Turki). XXXIV. Legijonarji. Narodna igra v 4. dejanjih s petjem. Fr. Govekar. (18 oseb, meščani, meščanke, otroci, akademiki, legijonarji, vojaki, godi se v Napoleonovih časih). XXXV. Dana Petrovičeva. Igrokaz v 3 dejanjih. Prestavil A. Danilo. (8 oseb, godi se l. 1903. v Grabici v Slavoniji). XXXVI. Spavaj moja deklica. Drama v 3 dejanjih, P. Sjeverny. (Po ruski romanci, 7 oseb, godi se na posestvu Andreja Kostrinskega ob Volgi). — XXXVII. Rokovnjači. Narodna igra s petjem v 5 dejanjih, Fr. Govekar. (Po Jos. Jurčič-Kersnikovem romanu. Overturo in glasbene točke: V. Parma 31 oseb, kmetje, rokovnjači). XXXVIII. Bucek v strahu. Burka v 1 dejanju. Spisal Rado Murnik. (5 oseb, kraj: Ljubljana, čas: sedanjost). XXXIX. Mrak. Drama v 4 dejanjih, Petar Petrovič, prestavil M. S. (6 oseb). XL. Zakonske zmešnjave. Burka v 4 dejanjih, spisal V. V., prestavil Ivan Cesar, (16 oseb, čas: sedanjost, vrši se v večjem mestu. XLI. Na razpotju. Silvesterska fantazija v 1 dejanju, spisal Jakob Spicar. Godi se na Silvestrov večer (10 oseb). Igre se še vedno prepisujejo. Kmalu bodo na razpolago med drugimi: Maškerada, Gospod senator, Knjižničar, Jesensko solnce, Avtomobilist, Charlejeva teta itd. — Društva, ki imajo igre izposojene dalj časa kot mesec dni, nujno prosimo, da nam jih nemudoma vrnejo, da jih moremo zopet dalje posoditi.

Podprimo „Jadransko Stražo"!

Sokolstvo.

o **Za Sokolski dom v Mariboru** je nabral mali Mirko Valjak o priliki godovanja svojega očeta Din. 200. Malemu nabiralcu in darovalcem sokolski Zdravo!

o **Sokol v Sv. Marjeti** na Dr. p. priredi v nedeljo dne 6. maja veselico s telovadbo domačih članov in naraščaja v gostilni in na vrtu g. Finžgarja v Sv. Marjeti. Spored telovadbe: 1. Člani župne proste vaje za leto 1923. 2. Naraščaj župne proste vaje za leto 1923. 3. Člani na bradlji. Začetek ob 15. uri. Vsi prijatelji Sokolstva dobrodošli. — Odbor.

Izpred sodišča.

Maribor, 27. aprila 1923.

Značilna obsodba radi navijanja cen.

Lansko leto smo poročali, da je bil obsojen trgovec Josip Schamesberger radi navijanja cen, ki bi ga naj bil zagrešil s tem, da je prodajal sir znamke »Roquefort« z nedovoljenim dobičkom. Včeraj se je vršila pred tukajšnjim vzklicnim senatom razprava o pritožbi Schamesbergerja proti obsodbi. Njegov zagovornik dr. Makso Šnuderl (Dr. Škapin) je na podlagi uradnih razglasov dokazal, da je sir te znamke luksusno blago, ki potemtakem sploh ne spada pod zakon o pobijanju draginje. Najbolj značilno pa je bilo, da je zagovornik tudi dokazal na neizpodbiten način, da je imel gospod Schamesberger pri tem siru, s katerim je prvič poskusil kupčevati 12.000 K izgube, a je bil pomotno od prvega sodišča vseeno obsojen radi brezvestne spekulacije in prekomernega dobička. Gospod Schamesberger je imel eno leto grenkih skrbi za seboj, da bi moral sedaj na stara leta, ko še poprej ni bil kaznovan, v zapor. Na podlagi zagovora je bil na to Josip Schamesberger popolnoma oproščen in s tem lojalno zopet objavljamo to drugo sodbo, kakor smo objavili prvo.

Mačeha in pastorek.

Pred 5. leti se je poročila Frančiška Roškar s takratnim vdovcem Francem Roškarjem viničarjem v Radenskem vrhu, okraj Gornja Radgona. Imela je 3 otroke, med temi je bil tudi 21letni sin Alojz. Zakonska Roškar se nista prav dobro razumela. Oba stojita bolj na slabem glasu, mož rad pijančuje in v hiši vlada večni prepir in pretep. Tudi zjutraj 5. marca je nastal najprej med možem in ženo prepir. Po odhodu moža pa se je začelo prerekanje s pastorkom Alojzom. Tekom prerekanja je polila mačeha svojega pastorka z vodo in vrgla nanj dve vedrici. To pa je pastorka tako razsrdilo, da je v svoji jezi pograbil najprej kladivo ter udaril mačeho po glavi. Nato pa je pobral motiko in jo z isto obdeloval po glavi. Ko mu je bilo že dovolj je odšel in tudi mačeha je pobegnila k sosedu. Zadobila je nič manj kot 15 udarcev. Poškodbe so razne zmečkanine glave s pretresom možgan in so skupno smrtnonevarne z motenjem zdravja za več kot 30 dni. Roškar je bil obsojen radi hudodelstva težke telesne poškodbe na 8 mesecev težke ječe.

Skrivajte puške pred otroci!

58letni posestnik Josip Kovač iz Markovc, okraj Murska Sobota, se je zagovarjal pred okrožnim sodiščem radi pregreška zoper varnost življenja po §§ 337 in 335 k. z.

Dne 5. novembra 1918. sta bila zakonca Kovač od doma odsotna. Doma je ostal le njun 5 letni sinček Štefan. K temu je prišel okrog 10 ure predpoldan 7letni sin sosedinje Marije Terplan po imenu Janoš. Pri tej priliki je vzel Štefan Kovač iz nezaprte omare očetovo puško, ki je bila nabasana. Začel se je ž njo v navzočnosti Janoša Terplan igrati. Puška pa se je pri tem sprožila in je strel zadel Janoša tako nesrečno v glavo, da je fant na posledicah zadobljenih poškodb, dne 14. novembra 1918 umrl. Oče Franc Kovač, ki je opustil svojo nabasano puško skriti pred otroci, je bil obsojen na 1 teden strogega zapora.

Pil je za tujo kravo.

16letni Franc Repina, je služil pri posestniku Simonu Praha na Ranci, okraj Maribor, kot hlapec. Dne 4. aprila ga je poslal gospodar v Ptuj, kjer bi moral prevzeti od Matevža Seligo 4 glave govejе živine. To živino bi naj gnal k Si-

monu Prahu ml. v Rošpoh pri Mariboru. Zjutraj dne 5. aprila je hlapec prevzel od Šeliga na Bregu pri Ptuju omenjene 4 govede. Te živine pa ni gnal v Rošpoh, temveč je eno kravo še isto jutro prodal Josipini Strašil za 13.800 K, ostale 3 govede pa je pustil v hlevu gostilničarja Graharja v Spodnjem Hajdinu in se nato odstranil. Simon Prah ml., ki je isti dan zvedel o dogodku, se je peljal takoj v Ptuj. Drugi dan zjutraj se mu je posrečilo hlapca izslediti. Izročil ga je orožnikom, ki so ga oddali sodniji. Pri njem se je našlo še krog 12.800 K denarja, medtem ko je primanjkljaj po 1000 K že zapil. Sodišče je obsodilo Repino radi hudodelstva poneverbe na 2 meseca težke ječe.

Gospodarstvo.

z **Obnovitev nove velike industrije v Sloveniji.** Tvrdka Ludvig Franz in sinovi v Mariboru je iznova zgradila svojo tovarno za testenine in svoj veliki mlin, ki sta — kakor znano — februarja l. l. pogorela. Te dni je bil obrat ponovno vzpostavljen. Tovarna testenin je štirikrat povečana in lahko producira dnevno 20.000 kg makaronov poleg drugih testenih izdelkov. Podjetje bo krilo vso potrebo naše države in bo moglo testenine tudi izvažati v inozemstvo. Najmodernejše urejeni mlin, ki bo mogel semleti na dan 6 vagonov žita, bo začel obratovati čez 1 mesec.

g **Produktne borze.** Beograd, 27. aprila: (Cene v dinarjih): pšenica šabačka 76 kg franko obala Beograd 420—430, pšenica 79—80 kg, franko Beograd promptno 462.50—467.50; koruza, pariteta Smederovo, 240, 280, mast, svinjska, franko klavnica Beograd 360.

Novi Sad, 27. aprila, (cene v dinarjih za 100 kg) pšenica bačka 452.50—457.50, ječmen 310—325, oves 290; koruza 260, za maj 266; moka, pšenica »0« 675—685, št. 2: 640—675, št. 4: 600, št. 6: 570, št. 7. 455; otrobi 155—160.

Zagreb, 27. aprila: (cene v dinarjih za 100 kg): pšenica (76—77 kg) 450—460, koruza 260—280, žito (72—74 kg) 375—385, ječmen 300—310, oves 290—295, fižol pisani 500—650, beli 480—490, moka, pšenična »0« 687.50—712.50, »2« 662.50—687.50, »4« 637.50-662.50, otrobi 170-190. Tendenca: povsod mirno, promet živahen.

g **Vlada daje koncesije inozemcem.** Na zadnji seji finančno-ekonomskega odbora se je med drugimi važnimi zaključki podelila tudi koncesija neki francosko-belgijski tvrdki, da zgradi tvornico vagonov v Palanki pri Smederevu. Država se je poleg tega obvezala, da bo dala tej tvornici mesečno po 200 vozov v popravilo. V gospodarskih krogih je vzbudil ta sklep upravičeno ogorčenje. Ne le, da je vlada podelila koncesijo inozemcem, se je še obvezala, da jim bo stalno dobavljala delo, dočim domače tvrdke popolnoma prezira in jim niti dovršenega dela ne plača. Tako dolguje samo tvornici v Brodu nad 18 milijonov dinarjev, vsled česar je morala ta domača tvrdka opustiti nameravano razširjenje obrata in zgradbo tvornice aeroplanov ter ladjedelnice v Zemunu. Sumi se, da se bo iz cele zadeve razvila zopet kaka afera, ker je finančno-ekonomski odbor sklepal o tem tik pred izbruhom vladne krize in se mu je sumljivo mudilo.

g **Licitacija gnoja.** Dne 30. aprila 1923 ob 10. uri predpoldne bo prodala komanda 32. artilerijskog puka na javni dražbi konjski gnoj pod zakup za dobo od 1. maja do 31. decembra 1923. Ponudniki morajo pred licitacijo položiti kaucijo 5% od skupne vrednosti v gotovini.

g **Nova češka banka skrahirala.** »Popradska kreditna banka« je zaprosila za poravnavo. Pasiva znašajo 6 in pol milijona, aktiva pa samo 3.8 milijonov Kč.

g. **Češkoslovaška kupuje zlato.** Češkoslovaška je kupila na londonskem denarnem trgu 200.000 funtov zlata, ki je namenjen za metalno podlago papirnatega denarja.

g **Dobava etiket (envelop) in pečatk.** Pri upravi smodnišnice v Kamniku se vrši dne 7. maja tl. ob 1. uri dopoludne ofertalna licitacija glede dobave 85.000 etiket (envelop) in 300.000 pečatk. Predmetni oglas z natančnejšimi podatki je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

g **Prodaja škartnega materijala in sodov.** Pri tobačni tovarni v Ljubljani se vrši dne 7. maja tl. ob 11. uri dopoludne dražba 60.000 kg odpadkov belega kartona, 12.400 kg odpadkov rujavega kartona, 14.000 kg odpadkov raznega papirja, 89 komadov starih sodov od olja. Predmetni oglas z natančnejšimi pogoji je v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani interesentom na vpogled.

Podpirajte Jug. Matico!

Iščem službo **hišnice.** Grem tudi na deželo. Dopise na upravo „Tabora“ pod „št. 836“. 836

Mlinarskega učenca sprejme iz poštene hiše ob celi oskrbi takoj parni in umetni mlin J. Zadravec, Središče. 841

Kosilni stroj (vprega: 2 konja za košnjo, 1 konj za grabljanje) poceni na prodaj. Kurečič Gjuro, Gačnik št. 63, pri Pesnici. 837

Črna obleka se prav po ceni preda. Na ogled: Vetrinjska ulica 4, Peretič, krojač. 830

Higijenična brivnica se vsem priporoča. Prvovrstna postrežba. Vjekoslav Gjurin, Jurčičeva ulica 9. 1850

Amaterji! Fotografske potrebščine najboljših znamk vedno v zalogi. Atelje Vlašič, Gosposka ul. 23, I. ndst. 569

Otroški vozliček se po ugodni ceni proda. Vprašati v Vetrinjski ulici 14/I. nad. 823 2—2

Največje so skrbi, če „Lebin“ ali „Egal“ kreme pri hiši ni! 822 3—2

Večja množina **rdečega in belega vina** najboljše kakovosti se jako ceno proda. Pojasnila se dobe pri lastniku v Barvarski ulici 3, dnevno od 9.—11. in od 15. do 17. ure. 817 2—2

Angleško sukno
vseh vrst ravnokar došlo! Cene nizke!
FRANC MASTEK
Maribor, Glavni trg štev. 16. 840

Dobro vpeljana
trgovina 833
z mešanim blagom ob najprometnejši cesti v neposredni bližini Maribora, se radi bolezni s stanovanjem vred odda. Dopise na upr. Tabora Maribor: „Promet“.

838
Šivilje se sprejmejo
predstaviti se v sredo predpoldne od 8. ure naprej pri
Jugosl. Lloydu d. d.
Maribor, Ruška cesta 45.

6—1 843
J. B. ULRICH D. D.
tovarna svinčenih izdelkov
Zagreb, Jelačićev trg 25. Tel. 13-46. Brzojavni naslov: OLOVO.

tovarne:
ZAGREB
GUMPOLDSKIRCHEN
BUDAPEST

Sorodna podjetja:
Winiwarter, Wien
J. B. Ulrich A. G. Berlin
J. B. Ulrich Wien
J. B. Ulrich Budapest
G. Winiwarter Wien

Svinčeni izdelki kakor cevi, pločevine, original G. Winiwarter,
pločevine črne in posvinčene original G., kakor angleške,
Stanijol v vseh barvah in tonih.
Cevi plinove cevi, železne in posvinčene cevi, zakrivljenke, nastavki itd. iz litega in kovanega železa.
Različni materijal za plinove in vodovodne napeljave, kakor tudi sanitarne opreme.

Mihel Zevaco:

Markiza Pompadour.

Zgodovinski roman. — Poslovenila Rosandra.

(Dalje.) (80)

»Dobro tedaj, sin moj,« — je odgovoril gospod Jakob ter se zopet spustil v naslonjač pri ognju. »V tem trenutku ste res odkritosrčni in upam, da je nocojšnji dogodek pač prav poučen. — Vi ste eden izmed najbolj bistroumnih našega reda in radi tega ste mi dragocen. — Ne bom tedaj po nepotrebnem kazal strogosti, katere ne čutim v srcu in katera sploh ne odgovarja mojemu značaju. — Odpuščamo vam in nikoli več se ne bova o tem menila!« —

De Bernis se je priklonil ter prijel za roko, katero mu je general jezuitov ponudil, ter jo poljubil s spoštljivo udanostjo. —

»Sedaj mi pa povejte, kako so se vršile stvari zvečer?« — je povzel še gospod Jakob. —

De Bernis je začel pripovedovati natančno in z vsemi malenkostmi vse one prizore, katere smo že opisali, ter je končal z navedbo hiše, kamor je bila privedena Ivana. —

Gospod Jakob je poslušal z napol zastrtimi očmi sedeč v naslonjaču zamišljen. —

»De Bernis,« — je potem rekel gospod Jakob. — »Treba je, da imam najdalje v dveh dneh zaznamek vseh oseb, ki se nahajajo v oni hiši. — Potrebujem natančne informacije o vsaki, navade, značaj, okus in stopinjo podkupnosti. — Ali ste me razumeli?« —

»Da, monsignor, — lahko vam že povem, da se nahaja tamkaj neka sobarica, katero je dejal tjakaj Berryer, da ga obvešča...« —

Gospod Jakob je bil razveseljen. —

»Ime ji je Suzana,« — je spopolnil de Bernis, — »in je prebrisano dekle, vdana policijskemu poveljniku, ali zdi se mi, da mene ne gleda ravno pregrdo.« —

»Tako, da bi vi toraj lahko prišli v hišo?« —

»Mislim si to pač!« —

»In lahko bi povedli morda s seboj tudi kako drugo osebo? — Moškega ali žensko?« —

»Gotov sem o tem, monsignor!« —

»No, saj zadeva še ni izgubljena,« — je zamrmral gospod Jakob, — »še bom zmagal!« —

A glasno je nadaljeval:

»De Bernis, ali mislite, da bodete lahko prepričali ono dekle... kako se že zove?« —

»Suzana. Ponovim vam monsignore, zdi se mi, da mi je malo naklonjena, — ali da je tudi jako premetena in — vdana Berryerju.« —

»Treba jo prepričati, da se pusti nadomestiti v službi od kake druge ženske.«

»Poskusil bodem vse monsignore. — Ali nadomestnica?« —

»Vam jo bodem že imenoval o pravem času. — Za sedaj so to moja naročila, — potrebujem tudi načrt stavbe, informacije čez vse one, ki stanujejo tamkaj, in vi, pobrinite se takoj jutri zjutraj, da pridobite Suzano!« —

»Drugega mi ne naročite, monsignore?« —

»Da, — treba bi bilo seznaniti viteza d' Assas, kje se nahaja gospa d' Etioles ter pristaviti, da kralj še ni vstopil v hišo.« —

»To se pravi, vzbuditi v njemu upanje. — To storim jaz!« —

Gospod Jakob je pritrdil z glavo, in potem je blagoslovil de Bernisa, kateri se je bil prisloni, — a potem se je ogrnil s plaščem ter tiho odšel. —

Zdelo se je, da pozna ves labirint sob, hodnikov in stopnic, kajti ni hotel, da bi ga de Bernis spremil. —

V resnici pa ga je čakal za ovinkom prvega hodnika mož, zavit v plašč, pod katerim se je opazilo bogato opremo. — Spremil je gospoda Jakoba mimo straž, katerim je odgovarjal, — podal geslo pri glavnih vratih, in ko sta dospela do pregraje, se mu je globoko priklonil. —

»Monsignor je zadovoljen s svojim udanim spremljevalcem in kažipotom?«

»Da, prav zadovoljen, — dragi grof in zahvaljujem se vam!« — je odgovoril gospod Jakob. — »Sedaj lahko zopet idete nazaj v grad!« —

Kažipot ga je pozdravil in se poslovil s še bolj globokim poklonom, in hotel oditi. —

»Še nekaj,« — je v tem pristavil gospod Jakob, — »ali poznate gospoda de Bernis?« —

»Da, monsignore!« —

»Tedaj lahko pustite za sedaj delo, katero sem vam bil nakazal in sledite le de Bernisu. — Vsaki večer mi bodete poslali natančen popis njegovega delovanja.« —

Sedaj se je gospod Jakob res odstranil, a njegov spremljevalec se je vrnil v grad. —

»Kako so vendar slabotni in nizkotni ljudje! — In kako je težko, držati jih na dobrem potu! — Le malo inteligence in pa volje bi trebalo, da se svet spreobrne! — Na noge, — storimo svojo dolžnost do konca!« —

XXVII.

Pod drevesi.

Naslednjega jutra, še vedno z zavezano ramo, je zapustil de Bernis grad, ne da bi ga kdo opazil. — Tajinstvena oseba, katero bodemo tudi za naprej zvali »gospod Jakob«, ni imel prav, da je dvomil o de Bernisu. — Ne-le, da je bil de Bernis prepameten, da bi obstajal v svojem izdajstvu, — ampak imel je tudi za svojega poglavarja brezmejno spoštovanje. — Prizor pretekle noči pač ni bil tak, da bi se to spoštljivo občudovanje zmanjšalo. —

Odločil se je, da ostane od sedaj naprej zvest in da bode slepo ubogal. —

Pristaviti je treba, da mu ni zvestoba do gospoda Jakoba škodovala na noben način pri naklonjenosti kralja in mogoče se mu bode tudi še nudila priložnost, da stori kralju nove usluge. —

Z navdušenjem se je podal tedaj naslednje jutro proti Parizu, da se oglasi pri »treh delfinih« in govori z d' Assasom. —

Takoj potem je stopil v sobo viteza d' Assas in ko ga je prijazno pozdravil, ga je vprašal:

»Ali me poznate, gospod?« —

Vitez je za hip opazoval prišleca, potem pa zanikal z glavo. —

De Bernis pa je porabil ta trenutek, da je presodil onega, katerega je prišel obiskat. — Vitez d' Assas je bil bled, — kar je pač pričalo, da ni bil spal; — njegove oči so bile rudeče — gotovo je bil mnogo jokal. — Prepaden in prevzet je bil od trpke žalosti. — De Bernis je tudi opazil, da je bila na postelji pripravljena potna torba in da d' Assas pospravlja svojo obleko. — Dokaz pač, da namerava odpotovati. —

»Gospod vitez,« — je povzel de Bernis, videvši, da d' Assas pričakuje, — »zovem se de Bernis ter sem znan za precejšnjega pesnika. — Gospa Rohan, katero gotovo občudujete zbog njenega razuma, — mi je naklonjena in zdi se mi, da lahko upam, napredovati, kakor napredujejo tudi drugi.« —

Vitez se je priklonil s hladno vljudnostjo. —

»Ko sem se tedaj predstavil, — dragi gospod,« — je nadaljeval de Bernis, — »in dvomim pač, da bi vas bila moja predstavitev izredno ganila, — hočem vam povedati nekaj, kar vas bo bolj mikalo. Jaz sem kočijažil ono kočijo, ki je predsinočnjim odvedla gospo d' Etioles — in v kateri se je nahajal tudi kralj. —

PALMA

kavčuk potpetnike in potplate

Gostilna 834

„Pri treh ribnikih"

DANES NEDELJO
SALONSKI KONCERT
OB VSAKEM VREMENU
ZAČETEK OB 15. URI

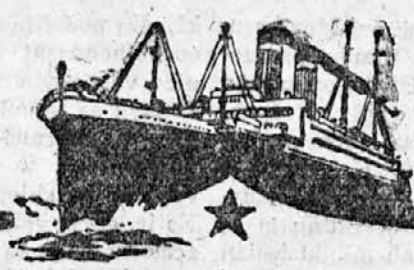

Bremen - New York

Direktne zveze s sijajnimi ameriškimi vladnimi parniki. Nenadkriljivi glede udobnosti, čistoče in prvovrstne hrane. Najhitrejši in najvarnejši parniki.

„George Washington" „America" 691
„President Roosevelt" „President Harding"

Zahtevajte natančnejša pojasnila in plovno listo št. 221.

Ugodna prilika za prevoz blaga.

UNITED STATES LINES

Generalno zastopstvo za Jugoslavijo:
Beograd, Palata Beogradske Zadruge. Podruž.: Zadružna Zveza v Ljubljani.

Pekovski pomočnik

prvovrsten predpečnik (Helfer), z večletno prakso, se sprejme za stalno v parno pekarno v Ljubljani. Ponudbe s spričevali pod „Prvovrsten predpečnik" na upravo tega lista. 821 2—2

Prva slovenska pekarna

Anton Strausgitl

dediči

v Mariboru

se priporoča cenj. občinstvu za najokusnejši rženi, beli in mlečni kruh ter najfinejše pecivo za čaj in kavo. 2501

Medic, Rakovc & Zankl

d. z o. z.

Centrala Ljubljana

Podružnica: **Maribor**, Gosposka ul. 23

Tovarna kemičnih in rudninskih barv in lakov.

Emajlni lak, pravi firnež. Barve za pode, barve za obleke, vse vrste barv, suhe in oljnate, mavec (Gips), mastenec (Federweiss), strojno olje, karbolinej, steklarski in mizarski klej, pleskarski, slikarski in mizarski čopiči, kakor tudi drugi v to stroko spadajoči predmeti.

„Merakl"-lak za pode. — Linoleum-lak za pode. 471

Ceniki se začasno ne razpošiljajo.

AMERIKANSKI

in angleški

Singer šivalni stroji

Singer igle in nadomestni deli. Lastna mehanična delavnica.

Singer olje, niti, svila itd.

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., Newyork.

Centrala za kraljevino SHS, Zagreb, Marulićeva 5.

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica štev. 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar, Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zaječar in Stip. 341

Zastopstva so v vseh večjih mestih.

Danes, dne 29. aprila 1923 otvarjam pri domači hiši

V - I - N - O - T - O - Č

ter nudim, kot doslej, cenjenim gostom skozi vso poletje najboljšo kapljico lastnega pridelka.

Sv. Peter pri Mariboru.

885 **N. Lorber.**

Priporoča se

manufakturna trgovina

H. FELDIN 832

Grajski trg 1 **MARIBOR** Vetrinjska ul. 1

Državni nameščenci veliko ugodnost! — Krojači in šivilje poseben popust!

Perilo, klobuke dežne plašče,

2595 78-46

čevlje, gamaše, dežnike, palice, ter razno modno in galanterijsko blago v veliki izbiri, najceneje pri

JAKOB LAH, Maribor, Glavni trg 2

Znižanje naročnine

PRAGER PRESSE

Naročnina na dokazano najrazširjenejši nemški dnevnik na Češkoslovaškem in v tujini

„PRAGER PRESSE" iznaša sedaj za kraljevino SHS. mesečno samo Din 40·— za jutranjo in večerno izdajo. — —
Din 28·— samo jutranjo izdajo. — —
Din 1·80 posamezna štev. jutr. z večerno.
Din 3·— posamezna nedeljska izdaja z ilustrovano prilogo.

„PRAGER PRESSE" prinaša najboljše in **objektivne informacije o dogodkih,** trgovskih, finančnih in industrijskih razmerah male Entente, Srednje Evrope in vseh drugih držav, podpira vneto in neprenehoma skupne kupčijske zveze vseh vrst, povpraševanje in ponudbo vsakovrstnega blaga, tako da je največji in najuspešnejši oglasnik.

Stevilke na ogled in ponudbe oglasov zastonj.

Uprava **„PRAGER PRESSE" Prag III.** Nerudova 5. (Čehosl. Rep)

Račun pošt. ček. urada v Zagrebu 40.156
Račun pošt. ček. urada v Ljubljani 20.264
Račun pri podr. Ljubljana —
Pri kreditni banki v Mariboru 11.258 —

Banka v Mariboru

sprejme

uradniškega pripravnika

s primerno trgovsko predizobrazbo. — Ponudbe na glavno pošto, poštni predal št. 26. 839

Podpirajte slovenske tvrdke!

Gostilno „Puntigam"

v Mlinski ulici št. 23

sva **prevzela** in **na novo preuredila.** Imela bova vedno najboljše vino, sveže pivo in dobro kuhinjo **Sprejmejo se tudi abonenti.** Novo urejen vrt Sobe za društva in klube. Dvorana za shode, veselice 804 in plese. Priporočamo se 4—4

Hinko in Julija Vidmar

gostilna „Puntigam", Maribor, Mlinska ulica 23.

DOBAVLJAMO TAKOJ

po dnevnih cenah s skladišča v ZAGREBU

vsakovrstne stroje in orodje

za mizarje, tovarne pohištva, kolarje in žage, ključavničarje, mehanike in delavnice, za kleparje, za tovarne kleparskih in kovinskih izdelkov itd. Bogata zaloga transmisij, motorjev za olje in bencin, kakor tudi popolne opreme za varilnice.

ALAT I STROJEVI D. D.

KARL JETZBACHER, ZAGREB

Vlaška ulica 25. 695 18—9

Vse vrste perila za gospode in dame, kakor

srajce, hlače pyjame opreme za neveste, otroško perilo, kombinacije itd.

Izdeluje po najnižjih dnevnih cenah

Ljudmila Lackner

MARIBOR. Koroška cesta št. 31.

ARKO COGNAC MEDICINAL 2275

Lastnik in izdajatelj: Konzorcij »Tabor«. — Odgovorni urednik: Rudolf Ozim. — Tiska: Mariborska tiskarna d. d.